

Razen zvezno koordiniranega vrhovnega štaba, osnovne organizacijske strukture in standardizacije orožja ni videti, na primer, da naj bi bilo še kaj več v zvezni upravi skupne obrambe. Tako preurejena obrambna pripravljenost bi ne le bila mnogo bolj učinkovita, ker bi jo vsak narod zares čutil kot svojo, temveč bi tudi onemogočila vzemirjljive možnosti in sumljenja kakega novega oficirskega puča za restavracijo beogradskega centralizma in diktature.

(Ciril Zebot, SD, april 1968)

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Vsekakor se bo treba dogovoriti za sorazmeren medrepubliški ključ za zasedbo diplomatskih položajev, poleg tega pa bi si morali Slovenci izgovoriti, da jim redno pripadajo ambasadorska mesta v Avstriji in Italiji, kjer žive slovenske manjšine. Republike naj bi tudi imele dogovorjeno pravico da lastnih republiških atašev v državah, kjer bi to zanje bilo posebej koristno.

(Ciril Zebot, SD, april 1968)

LETNIK XIX — VOLUME XIX 1. Avgust.—1. September 1968 Published monthly by: Slovenian National Federation, of Canada, 646 Euclid Ave. Toronto, Ont. Canada. ŠTEVILKA 8.—9. — NUMBER 8.—9.

ČLOVEŠKO ŽIVLJENJE

Pastoralna konstitucija Cerkev v sedanjem svetu se je le na kratko pomudila pri vprašanju rodovitnosti zakona, ker je papež Pavel pridržal to vprašanje sebi in posebej za to sklicani komisiji. Konstitucija pravi med drugim:

"Pri nalogi, ki jo imajo, da posredujejo in vzgajajo človeško življenje—v čemer je treba videti njihovo posebno poslanstvo — zakoni vedo, da so sodelavci ljubezni Boga Stvarnika in tako rekoč njegovi razlagavci. Zato bodo s človeško in krščansko odgovornostjo spolnjevali svojo nalogo in si v ubogljivi spoštljivosti do Boga s skupnim preudarkom in s skupno prizadevanostjo ustvarili pravilno sodbo: ozirali se bodo pri tem tako na lastni blagor kakor tudi na blagor otrok, naj bodo že rojeni ali pa šele v bodočnosti pričakovani; pazili bodo tako na gmoč, kakor tudi na duhovne življenjske razmere svoje dobe in svojega lastnega položaja; končno bodo upoštevali blagor družinske skupnosti, svetne družbe in Cerkve same. To sodbo si morajo pred Bogom napraviti navezadnje zakoni sami (50,2; podčrtal avtor)

Kot je znano, se je izrekla večina članov papeške komisije, (70:14), v kateri je bilo tudi nekaj zakoncev, za spremembo cerkvenega stališča, ki je priznavalo kot edino dovoljeno sredstvo za omejevanje rojstev, spolno zdržnost in pa Knaus-Ogino metodo.

Casopisi so že večkrat objavili novico, da bo papež objavil svoje stališče. Končno je 25. julija t.l. izšla okrožnica *Humanae vitae*, ki je po eni strani potrdila prejšnje stališče glede sredstev za omejevanje rojstev, toda je na drugi strani v okrožnici sami kot tudi v okoliščinah prinesla nekaj novosti.

Vatikan si vedno prizadeva kar se da visoko dvigniti ugled papeških okrožnic. Tokrat pa je papež sam izjavil, da okrožnica ni nobena dogmatična definicija in da si torej ne lasti značaja nezmotljivosti. Okrožnica se opira predvsem na naravno pravo. Ker pa je bilo naravno pravo formulirano v dobi, katere svetozor je bil statičen, zaidemo mnogokrat v težave, kadar hočemo taka načela porabiti za današnji evolucionarni in dinamični svet. To težavo so dobro čutili škofje na 2. Vatikanskem zboru. Čeprav so prevzeli v veliki meri v pastoralno konstitucijo Cerkev v sodobnem svetu formulacije Janeza XXIII, so opustili njegovo sklicevanje na naravno pravo.

Okrožnica tudi naglašja, da mora nauk Cerkve "vedno spremljati potrljenje in dobrota, kakršno je postavil kot zgled Gospod šno v ravnanju z ljudmi. Ker je prišel reševati, ne pa obsojati, je bil sicer nestrpen do zla, toda usmiljen do poedincev. V svojih težavah naj najdejo poročeni pari v besedah in srcu duhovnika odneve glasu in ljubezni Rešenika". Ta odstavek tolmačijo kot navodilo, naj duhovniki v spovednici ne odtegujejo odveze zakoncem, ki porabljajo kako nedovoljeno sredstvo proti spočetju, četudi ne morejo za trdno obljubiti, da ga v bodoče ne bodo več uporabljali. Kakor se zdi to navodilo umestno, odpira na drugi strani zopet vprašanja (o spovedi), ki so morda še bolj usodna.

Ker je povzročila okrožnica ne samo mešano reakcijo, marveč v mnogih primerih bolj ali manj očitno odklon med katoličani, domnevajo, da ji bo sledila še nova okrožnica, ki bo poskušala osvetliti vprašanje v še širšem okviru.

Večina moralistov in teologov, ki se ne strinja s papežem, se opira na dvoje razlogov. Prvi je, da okrožnica ni dogmatična definicija. Kdor ima resne in stvarno utemeljene pomisleke, sme imeti drugačno mnenje, ne da bi mu bilo treba zato zapustiti Cerkev ali se čutiti manjvrednega katoličana. Ti odločno nasprotujejo izjavi, ki jo je dal kot Adam v Sionu (Svica): "Kdor koli se ji (okrožnici) ne namerava pokoriti, ni več katoličan". Papež sam očitno ni tega mnenja, ker je v enem svojih nagovorov po izidu okrožnice posebej blagoslovil tiste, ki se z okrožnico ne strinjajo, čeprav z željo, da bi jih blagoslov razsvetlil, da bi sprejeli njegovo odločitev. Drugi razlog pa je, da temelji okrožnica predvsem na naravnem pravu in da tako tolmačenje vključuje možnost zmote. Zato je treba vzdržati načelo svobode vesti, ki jo je učil že sv. Avgustin in jo je izrecno priznala glede vprašanja števila otrok tudi pastoralna konstitucija Cerkev v sodobnem svetu. Šest duhovnikov škofijske univerze sv. Frančiška Ksaverija v Antigonishu je izdalo po izidu okrožnice izjavo, ki zaključuje:

"Nikakor ne želimo biti nespoštljivi do papeža Pavla, toda po našem mnenju pripada končna odločitev vesti poedinih zakoncev". Protestanti so v veliki večini direktno ali indirektno odklonili okrožnico, ki je naslovljena vsem ljudem dobre volje, dočim jo je pravoslavni patrijarh Atanagoras pozdravil kot odločitev v skladu s sv. Pismom.

Rudolf Čuješ

Spomenica kanadski vladi o Češko-Slovaški

29. avgusta t.l. je večtisočglava množica v protestnem sprevedu krenila ob 7. uri zvečer izpred glavnega poslopja ontarijskega parlamenta po Univerzitetni ulici na "Trg Nathan Phillips" pred mestno hišo. V sprevedu so nosili kanadske, češke in slovaške zastave, katerim so se pridružile še zastave drugih narodnosti vzhodne in srednje Evrope, ter napisje z obsodbo zadnje sovjetske agresije — zasedbo Češko-Slovaške. Po končanem obhodu se je začelo protestno zborovanje, ki sta ga vodila poslanec ontarijske zbornice G. Ben in G. E. Sypak v imenu posebnega protestnega odbora. Zborovalce je pozdravila v imenu občine namestnica župana ga. M. Cambell, kontrolorka, v imenu federalne vlade je govoril dr. S. Haidasz, še posebej močnega odobravanja pa je bil deležen govor pred-

stavnika ontarijske vlade g. Alan Grossman-a, ki je z najmočnejšimi dokazi razgalil sovjetske namene in preteze, pod katerimi so sile varšavskega pakta zasedle Češko-Slovaško ter obsodil cinčnost njihovih opravil in zagotovil. Zborovanje je pozdravil tudi industrijalec g. S. Roman, ki je govoril o svojih vtisih izpred 14 dni, ko je obiskal rodno domovino in Bratislavo. Za konec so vsi navzoči skupno s pevcem g. Janom Rubešem zapeli himno "O Canada". Posebni odbor je pripravil resolucijo pod vodstvom g. J. V. Stephens-a, ki je bila navdušeno sprejeta in izročena zastopniku federalne vlade g. dr. S. Haidaszu, da jo ponese v Ottawa.

Resolucijo, ki so jo podpisali predstavniki organizacij narodov iz zvezne države, med njimi tudi slovenske (S.N.F.), se glasi:

Our organizations, representing a wide strata of Canadians of various descents and origin, join in condemnation of the brutal armed Soviet intervention in Czechoslovakia abetted by groups of puppets of its Warsaw Pact allies.

No compromise, nor any kind of undisclosed arrangements reached at gunpoint in Moscow can mitigate the shock and dismay shared by the overwhelming majority of Canadians at this recent instance of aggression.

Whatever tacit or understanding regarding spheres of influence may determine future attitudes of other powers, the Government of Canada should continue to voice the anguish and indignation of our nation.

We therefore request the Government of Canada to resist Czechoslovakia's human rights violations.

General Assembly of the United Nations to:

(a) condemn unequivocally Soviet aggression in Czechoslovakia (b) insist upon an immediate and unconditional withdrawal of foreign troops from Czechoslovakia (c) assist in establishing an independent representative government in Czechoslovakia through free elections (d) advocate application of sanctions to enforce the foregoing (e) ask all nations of the free world to open their borders to victims of the Soviet Imperialistic aggression and domination

We urge the Government of Canada to advocate the holding of free elections under the auspices of the United Nations in all countries under Soviet Russian domination and to stand firmly for the principle of self determination and sovereignty of nations.

Approved by the undersigned organizations at Toronto, Ontario this 29th day of August, 1968.

Poročevalec

Ob smrti prof. Jakoba Šolarja

Sredi pisanja novega slovenskega Baragovega življenjepisa je umrl 22. junija ponoči v Ljubljani prof. Jakob Šolar. Družina v Ljubljani je objavila 7. julija naslednje Razmišljanje slovenskega razumika ob Šolarjevem grobu, ki ga ponatiskujemo v celoti. — uredništvo.

UMRL JE VELIKAN SLOVENSKE ZEMLJE

Osmrtnica nadškof. ordinariata, da je umrl dne 22. junija ob 10 zvečer prof. Jakob Šolar, papežev hišni pastir, stolni dekan, je oznanila smrt velikana slovenske zemlje. Samotna osmrtnica v slovenskem časopisju je še bolj pretresljivo poudarila veličino življenja, ki je omahnilo sredi težaškega dela. Ne brez simbola: Veliko življenje je omahnilo pri pisanju življenjepisa slovenskega svetnika Baragovega... Težaško delo, ki se je lotilo vsega, kar je bilo potrebno, od pisanja slovenskih beril, slovnice, pravopisa, nešteti esejev pa do učenič razprav in slavnostnih poslanic Slovenske akademije znanosti in umetnosti za njuno najbolj ugledna člana prof. F. Ramovša in pisatelja F. S. Finžgarja se je zaključilo s pisanjem življenjepisa slovenskega svetnika. Tako nam je mogočna osebnost prof. J. Šolarja izpričala zadnjo modrost: zadnja veličina človeškega življenja, njegov vrh je svetništvo. Kot je to veljalo vedno v zgodovini, tako tudi v 20. stoletju. Pretresljiva resnica za naše 20. stoletje tehnike, ko gradimo za vedno novejši dosežki in uspehi, hlastamo za uveljavljanji in užitki vseh

vrst, grabimo tem bolj, čim bolj se nam izmikajo, ker smo pozabili, da človek ne živi samo od kruha. Prof. Šolar nam je sam tudi pomagal razumeti svetnika 20. stoletja. Nešteto nam ga je razložil v šoli, pri pridigi, v spovednici, najbolj pa s svojim življenjem samim: ko je stal sredi življenja veder, vedno s pomirjenostjo hrbtenico, ko je garal in delal vse, kar je bilo potrebno, brez misli na plačilo, ko je svojo osebnost neprestano ustvarjal, in bil trpel s trpečimi vse muke in bil ponizan s ponižanimi.

Pri vsem tem pa je ostal gospod, kot smo jih Slovenci le malo imeli. Prof. se je enakopravno uvrstil med največje slovenske duhovnike, ki so neločljivo povezani s slovensko zgodovino in kulturo, brez katerih si slovensko zgodovino in kulturo komaj lahko predstavljamo. "Kaj bi ostalo od naše nacionalne kulture", se sprašuje slovenski pisatelj A. Rebula, "če bi hoteli iztrgati iz nje delež, ki so ga vgradili v 20. stoletju. Pretresljiva resnica za naše 20. stoletje tehnike, ko gradimo za vedno novejši dosežki in uspehi, hlastamo za uveljavljanji in užitki vseh

V POČITNICAH — KAM?

(Vidi tudi slike na 6. strani)

Prav gotovo se najdejo med našimi naročniki in bralci ljudje, ki stoje leto za letom pred sličnim problemom, — kam v počitnicah. Vsako leto povabi Ontarijska etnična tiskovna zveza v sodelovanju z ontarijskim vladnim oddelkom za turizem in informacije urednike in novinarje na turo po Ontario, da potem svojim čitateljem nudijo s svojimi poročili o potovanju novo izbiro ceneneja, a na hčo zanimivega počitniškega izleta po Ontario. Saj je prav in priporočljivo, da spoznamo vsaj svojo ožjo sosesčino, če se nimamo možnosti potovati od vzhoda do zahoda po vsej širni Kanadi.

Letošnje leto nas je tura popeljala po petih letih spet v vzhodno južni del Ontaria. Slike, ki so objavljene skupno s tem poročilom so bile posnete ob času potovanja.

Kot vedno, smo imeli na razpolago avtobus s policijskim spremstvom. Pot nas je vodila najprej do Kingstona, kjer smo si ogledali vsa univerzitetna poslopja, posebnosti mesta in v "Henry" trdnjavi prisostvovali posebej "pripravljenim vojaškim vajam", iz prejšnjega stoletja. Naslednja "postaja" je bilo mestec Morrisburg, kjer smo si ogledali "Upper Canada Village", vas — urejena povsem v obliki in značaju izpred 150 let ter bili na turi s čolnom med "tisočermimi otoki" na reki Svetega Lovrenca. Od tu smo pohiteli v Ottawa našo prestolnico.

Si ogledali zanimivo "menjavno straž" pred parlamentom, bili sprejeti pri kanadskem zunanjem ministru, ki nam je izrekel dobrodošlico v imenu federalne vlade, bili smo sprejeti od mestnih očetov ter si ogledali veliko zanimivosti prestolnice in okolice ("Gatineau Hills"). Od tod nas je vodila pot preko Vilna (prvi poljski naseljenci in župnija) in Barrys Bay-a do Algonquin provincialnega parka, kjer smo se ustavili na večih krajih, si ogledali zgodovinske zanimivosti, muzeje in poleteli z letalom od oddelka "Lands and Forests" nad parkom v vse smeri in ob enem jezeru tudi prespali (in kopal, seveda!). Od tu smo drugi dan odbrzeli preko Bricebridgea do Orillije, kjer smo bili gosti občine in si ogledali zgodovinske zanimivosti in se končno ustavili v Midlandu, kjer smo si ogledali zgodovinsko obnovo misijonskega francoskega jezuitskega taborišča za Indijance ("Hurons District"), kjer se lahko zamudiš ves dan pri ogledu vseh "novih" objektov. Postojanka je nekoliko južno od romarske cerkve, ki je itak poznana

ljenu duhovnik po božji podobi. Vedel je: naše slovenske matere in očetje, na katerih je slovenska zgodovina, niso zrasli iz nič, niti niso živeli samo v domišljiji slovenskega poeta. Vedel je za neznanu, anonimno delo slovenskih kaplanov in župnikov, ki so po tridentinskem cerkvenem zboru gradili in ustvarjali slovenskega človeka, tudi tisto slovensko mater, brez katere ne bi bilo Cankarjevega lika matere. Prof. Šolar je stopil med duhovnike prav iz ljubezni do tega slovenskega človeka. Stopil je v času, ko stoletna tridentinska shema, kateri se moramo prav zahvaliti, za podobo slovenskega človeka, ni več ustrezala modernemu življenju. Moderne ga človeka je lahko že utesnjevala, posebno kadar je na njegova živa vprašanja odgovarjala z neživimi juridičnimi odloki, prav tako je pogosto dušila tudi kulturnika. Prof. Šolar je svoj duhovniški poklic živel etnotno: iz korenin vernih slovenskih mater in evropskega modernega ra-

Pred parlamentom v Ottawi.

"Tiha idila" v Algonquin Parku

na večini Slovencev. In od tod ljal g. A. Venn, ter se želim nje-

mu in oddelku za turizem in informacije zahvaliti za priliko pri udeležbi in vodstvu ture. Vsem pa, ki stoje pred dilemo letos ali kasneje, kam v počitnicah, — poizkusite "ponoviti" to turo, — ne bo vam žal!

V. M.

DRUŽABNA PRAVDA, Casilla Correo Central 1944 Buenos Aires

(Dobili smo pismo, ki ga objavljamo!)

Buenos Aires, 15. maja 1968
Splošno uredništvo "Slovenske Države"
Člani in članice Družabne Pravde, zbrani na svojem dvajsetem rednem obnem zboru v Buenos Airesu, Vam posiljajo iskrene pozdrave ter se Vam obnem toplo zahvaljujejo, da v svoji cenjeni publikaciji objavljate tudi članke socialne vsebine in tako vzgajate socialni čut naših rojakov in širite poznanje krščanskega socialnega nauka.

Lepo pozdravljamo!
Predsednik: Lozje Erjavec
Tajnik: Rudolf Smersu

Prof. Šolar, slovnica besede in prerok Besede-Logosa ostaja še nadalje živ pred nami.

Ontarijski provincialni tajnik in minister za državljanstvo Hon. Robert Welch, Q.C., je v zbornici omenil pohvalno tri dela, ki so jih izdali v zadnjem času Novokanadčani. Knjige in avtorji so bili: Dr. J. Kirschbaum, SLOVAKS IN CANADA, W.B. Makowski, THE HISTORY AND INTEGRATION OF POLES IN CANADA ter Rev. Gaida woth S. Kairys, J. Kardelis, J. Puzinas, A. Rinkumas in J. Sungaila, LITHUANIANS IN CANADA. -fš,

SPOROČILO SLOVENSKI MLADINI!

"Slovenska Država" in "S.N.F." sta spomladaj razpisali nagradno tekmovanje z dvema naslovoma za učence šol in vse one, ki so zapustili slovensko šolo in še niso dopolnili 21. leto starosti.

Vsak udeleženez tekmovanja lahko pošlje 2 spisa: Prvti: za 50-letnico proglasitve slovenske svobode 29. oktobra 1918. nosi naslov: "Kaj nam pomeni razglasitve slovenske svobode pred petdesetimi leti?"

Drugi: Slovenska hranilnica in posojilnica J.E. Kreka v Torontu praznuje letos petnajstletnico ustanovitve. Temu praznovanju posvečamo drugi naslov: "Zakaj nalagam svoje prilhanke v J.E. Krekovi hranilnici in posojilnici?" (Ta naslov le za mladinske člane omenjene hranilnice!)

Za obe nagradni tekmovanji spisov so razpisane lepe nagrade. Prosimo še zasebnike, podjetja in ustanove za sodelovanje pri izboljšanju nagrad. V nagradni komisiji je vrednik S.D., blagajnik posojilnice in predstavniki slovenske šole pri Mariji Pomagajl

Spisi za nagradno tekmovanje morajo biti v rokah nagradnega odbora najkasneje do 15. oktobra letos. Imena nagrajencev bodo objavljena v novembrski številki našega lista!

Slovenska mladina! Spomnite se na lanskoletno nagradno tekmovanje in sodelujte! Pošljite spise s priloženimi podatki: ime in priimek, naslov, telefon, dan rojstva in ali se hodite v šolo na:

"Urednik "S.D." — (nagradno tekmovanje) 646 Euclid Ave., Toronto 4, Ont.

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates \$4.00 per year; 30c per copy

Advertising 1 column x 1" \$2.80

Published monthly by
Slovenian National Federation of Canada

Member of C.E.P.F.

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu.

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado 4 \$, za Argentino 250 pezov, za Brazilijo 60 kruzairov, za Anglijo 20 šilingov, za Avstrijo, 35 šilingov, za Avstralijo 2.50 avstr. L., za Italijo in Trst 800 lir, za Francijo 600 frankov. Naročniki v Argentini morejo poravnati naročnino tudi v upravi „Slovenske poti“.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

Med Slovinci

• Polzvedba: Ančka iz Avstralije išče svojo prijateljico, katere samsko ime je bilo Milka Bobnič. Bila je zaposlena v restavraciji Grajskega kina v Mariboru. Baje se je poročila z nekim Istrijancem z imenom Pero. Rodila se je na Planini pri Sevnici. Po poročilih bi naj bila nekje v Kanadi. Če jo kdo pozna, naj ji sporoči da je naslov Ančke iz Avstralije možno dobiti na uredništvu našega lista.

• Ce kdo pozna g. Franceta Skrček, ki je po poklicu steklar in ima ženo po imenu Slavica (učiteljica iz Celja, rojena istam), prosimo, da javi uredništvu. Išče ga sosed iz Nemčije, ki živi sedaj v Avstraliji.

Toronto

• Baragova proslava.

Slovinci v Torontu in okolici so proslavili 100 letnico Baragova smrti 7. julija na slovenskem letovišču pri Boltonu. 6. katoliški dan, ki ga prireja občina slovenski župniji, je bil letos posvečen Baragu.

Na letovišču, ki je bilo pri- merno okrašeno poleg s slovenskimi simboli tudi z Indijanci slovenskega pokolenja, je bila razstava Baragovih knjig in knjig o Baragi. Dopolodne je daroval sv. mašo msgr. Maks Jezernik z E. C. C. M. Msgr. Jezernik, avtor nove knjige o Baragu, je tudi pridigal o misijonskem skofu. Popoldanska proslava je bila zelo pestra. Poleg pevskih točk slovenskih pevskih zborov iz Toronta, deklamacij in folklornih plesov so igralci podali oratorij dr. Tineta Debeljaka Irenej Friderk Baraga. Slavnosti govor je imel dr. Rudolf Čuješ. —fš.

• Na tekmovalju, "The Canadian National Waterski Championship", ki je bilo v dneh od 23. do 26. avgusta na "Central" otoku ("Long Pond") v Torontu je Slovenec g. Rudolf Tusček, zornik tehnik iz Vancouverja (B.C.) dobil prvo nagrado v "slalomu", drugo nagrado za vodno smučanje pod imenom "trick skiing" in drugo nagrado pri skakanju v grupi "veteran class" za stare preko 40. let. Našemu rojaku s pacifiške obale v ime-

nu vseh Slovencev — prisrčne čestitke z dobrimi željami za bodoča tekmovanja.

• „Slovenski dan“, dne 25. avgusta 1968 na Kanadski narodni razstavi (C.N.E.). Pod vodstvom ontarijskega ministra za državljanstvo g. R. Welsh-a so pripravili pod spretno roko Slovenca g. Petra Čekuta in v sodelovanju z različnimi etničnimi skupinami vsaki dan v razstavnih prostorih ontarijske vlade posebno slovesnost, ki je bila posvečena eni izmed mnogih narodnostnih skupin, ki žive v Ontario.

Slovenski dan je bil prav na deljo 25. avgusta, ko je bil obisk razstavišča še posebno velik. Katoliška ženska liga je v sodelovanju z drugimi pripravila s pomočjo g. V. Čekuta lično razstavo slovenskih narodnih ročnih knjig, revij in časopisov iz Kanade. Razstavo so razlagale dekleta v narodnih nošah pod vodstvom ge. A. Ovečjak. V posebni jopi je bil na razpolago tudi naš list vsem, ki so se zanimali zanj. Plesna skupina „Nagelj“ pod vodstvom g. C. Soršaka ter narodni kvintet, ki je z godbo in pevskimi vložki skrbel za spremljavo istega, sta skupaj izvajala program, ki je bil vsako uro od opoldne do pozne večerne ure na posebej za to zgrajeni ploščadi. Prijetne slovenske melodije, ki so donale po hodnikih ontarijskega vladnega razstavišča in pa žive narodne noše ter veseli in razigrani obrazi slovenske mladine, članov folklorne skupine „Nagelj“ so razgibali množice opazovalcev, da si videl, da sta jih zajela takt in poskočnost mladih pesalcev. Gospod Peter Čekuta pa je v imenu mi-

Pisec knjige: "Bishop Frederic Baraga, Missionary to the American Indians" perč. g. monsignor M. Jezernik podpisuje svojo knjigo za g. & ga. Dr. L. and C. Leskovar, voditelja čikaške radijske ure. Na sliki je tudi č. g. F. Turk iz Willowdale Ont. ki je spremljal g. monsignorja po Baragovi deželi. O avtorjevi knjigi, smo že obširno poročali. "America Slovenian Civic Alliance" v Chicagu vodi vsa dela za Barago v tem mestu.

NAZNANILO

Zakon "Department of Correctional Services" je bil predložen v Ontarijskem parlamentu maja 1968 in je postal zakon s prvim julijem.

Da se zenači z navadami, ki jih imajo v večini, če ne v vseh, zakonodajah v zapadnem svetu, ta zakon izpremeni ime "Department of Reform Institutions" v "DEPARTMENT OF CORRECTIONAL SERVICES".

Ta zakon tudi daje pravico temu oddelku, da prevzame nove dolžnosti, ki nastajajo s tem, da prevzema stroške vzdrževanja zakonodaje Ontarijske province, ter na ta način razbremeni občinske davkoplačevalce od te odgovornosti.

Hon. Allan Grossman Leo Hackl
Minister Namestnik ministra

POZOR ROJAKI! POTUJETE SKOZI RIM V DOMOVINO?

Sprejem na letališču ali železnici, ogled Rima, prenočišče, domača hrana itd. vse te skrbi bodo odveč, če se boste obrnili na:

Vinko A. LEVSTIK
Director in lastnik

Hotel "BLEU" in Hotel-Penzijon "DANILA"
Via S. Croce in Gesuralemme 40, Via L. Luzzatti 31
Roma, Tel. 777-102 Roma, Tel. 750-587

nistra v angleščini razlagal in predstavljal, kdo so in od kod prihajajo „ti veseli Slovinci“. Povpraševanju — ob kateri uri bo spet program — ni bilo konca.

Prisrčna hvala vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali ali sodelovali pri tej pomembni predstavitvi slovenskega življa kanadčanom v Torontu! Storiš so res vredno in čestitko zaslužno delo. Vidi se, da naš mladi rod ubira nova in prepotrebna pota v naši dovi domovini!

• Slovenska folklorna skupina "Nagelj" je 1. sept. uspešno nastopila s plesom na programu „Nationbuilders '68“, ki ga je pripravil „Community Folk Arts Council of Metropolitan Toronto“ v prostorih gledališča na prostem na C.N.E. razstavišču. Nastopilo je 23 etničnih skupin. Predstavo bodo ponovili jutri zvečer. Čestitamo g. C. Soršaku, ki je plesno skupino vodil, kakor tudi vsem nastopajočim!

• Matere in gospodinjice v Don Mills okrožju, ki se zanimajo za tečaj v angleščini, ki se bodo začeli v septembru dvakrat tedensko dopoldne po dve uri, naj kličejo številko 487-7151 za podrobnejše informacije. Na razpolago bo tudi pažnja malih otrok v starosti 1 do 5 let proti zmerni odškodnini. Pouk bo ali v Don Mills Public Library ali pa v St. George's Building v Flemingdon Parku. —fš

Cleveland

• Poletne prireditve na Slovenski pristavi

Sleherno nedeljo v poletnih mesecih juliju in avgustu je bila na Slovenski pristavi kakšna prireditve. Vrstili so se pikniki Slovenskega športnega kluba s tradicionalno tekmo v odbojki med Clevelandom in Torontom, Slovenske sole pri Mariji Vnebovzeti z otroškimi igrami, Stajerskega kluba ki je ves doholec prireditve namani za Slovenicem v Rimu, Društva Najsvetejšega Imena fare sv. Vi-

da, Slovenske telovadne zveze s krasnim telovadnim nastopom in Mladih harmonikarjev g. Rudija Kneza.

• Skozi vse poletje je bil odprt tudi plavalni bazen, kamor so se hodile hladit množice kopalcev. Lepo število članov je prežljalo svoje počitnice na Slovenski pristavi, pa tudi slovenska mladina jo je pridno obiskovala.

• Dan zaslužjenih narodov.

V četrtek zvečer 18. julija so clevelandске narodnostne skupine priredile veliko zborovanje na glavnem trgu v središču mesta Clevelanda, kjer so se spominjale in opozarjale svet na svoje zaslužjene brate, ki v rodni domovini še vedno žive pod komunizmom. Glavni govornik je bil senator Frank J. Lausche. Pred zborovanjem je bila krasna parada narodnostnih skupin. Zborovanja se je udeležilo okrog 20.000 ljudi. Sodelovali so tudi clevelandski Slovinci.

• Ohiojski dan.

V nedeljo 25. avgusta so ohiojska društva Kranjsko Slovenske Katoliške Jednote priredila na farmi sv. Jožefa svoj letni dan.

• Slovenska smrt v Vietnamu.

24. avgusta je v Vietnamu umrl za teškimi ranami, ki jih je dobil v boju v okolici Saigona dvajsetletni ameriški slovenski junak Jožef P. Intihar. Tako smo Slovenci dali tudi svojo žrtev v boju s komunisti v Vietnamu. Naj mu da Gospod večni mir in pokoj, družini Intiharjevi pa naše iskrene in globoko sožalje.

Chicago

• 26. oktobra — Slovenski dan in proslava 18 obletnice Slovenske radijske odaje pod vodstvom dr. Ludvika in Corinne Leskovar. Bo v poznani Wozniakovi dvorani. Prvič bo nastopila slovenska plesna skupina "Kres" iz Clevelanda. Rojaki, napolnite dvorano!

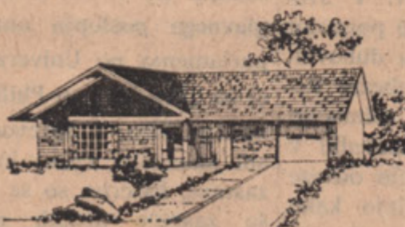
• Vile rojenice so se tokrat pojavile v Pecharičevem rodstvu. Najprvo je delil cigare

ZMANJŠANJE DAVKOV

za vse
lastnike hiš in najemnike
v Ontario

Za olajšanje bremen občinskih in šolskih obdavčitev, je Ontarijska zbornica vpostavila način zmanjšanja stanovanjskih nepremičninskih davkov.

Način je zamišljen tako, da da obojim glavarjem hišnih stanovanj —lastnikom hiš in najemnikom — ugodnost letnega zmanjšanja davkov. To zmanjšanje je povprečno do višine 12½% davka. Vaša lokalna občina in "Department of Municipal Affairs" vas bosta stalno obveščala o tem, kar se tiče teh zmanjšanih davkov.

LASTNIKI HIŠ

Vaša lokalna občina bo določila vsoto vašega davčnega zmanjšanja in odštela to vsoto zmanjšanja od vašega davčnega računa za leto 1968.

NAJEMNIKI

Pripada vam, da dobite ugodnost davčnega zmanjšanja, če ste najemnik v posebej obdavčeni hiši ali v stanovanju (apartment). Vsak tak najemnik mora dobiti gotov popust od lastnika hiše pred 31. decembrom 1968.

LASTNIKI NEPREMIČNIN

Vaša lokalna občina vam bo zmanjšala davke na nepremičnine v višini zmanjšanja davkov, ki se nanašajo za vsako posebej obdavčeno hišo ali stanovanjsko poslopje (apartment). Zakon zahteva, da vsakemu najemniku plačate popolno vsoto zmanjšanja davkov, ki se nanaša na njegovo stanovanjsko hišo ali stanovanje ("apartment").

Če imate kakšna vprašanja o stanovanjskih zmanjšanih davkih, prosimo, naslovlite jih na: Municipal Subsidies Branch, Department of Municipal Affairs, 801 Bay Street, Toronto 5., Telephone: Area code 416, 365-6881

HON. W. DARCY McKEOUGH

Minister of Municipal Affairs

NAJBOLJŠI nakup

ACADIAN CZARINA VODKA

Kristalno čista. Odlična sama ("straight"), ali pa z vašo izbrano primesjo.

ACADIAN — prvi na listi

ZA IZBIRČNE PIVCE

bi ne bilo vse drobno. (Zelimo Str. in S. Leavit Avenue. Dela so mu skoraj popolnega okrevan- se že pričela. Zasluge ima naš ja—! Urednik!) rojak dr. L. Leskovar, ki je • Novi park bo bodla slo- znal za idejo pridobiti alderma- venska srenja. To bo na 24th na V. Marzullo.

OBENITE SE Z ZAUPANJEV V VSEH NEPREMIČNINSKIH DEUZINSKIH

CARL VIPAVEC

IN PRAVNIH ZADEVAH NA: IN NOTAR 278 Bathurst St., Room 4, Toronto, Ont. — EMpire 4-4004

V vseh pravnih zadevah se lahko z zaupanjem obrnete na novega slovenskega odvetnika in notarja.

Naslov:

ANTONY AM. ROŽIČ
Barrister, Notary Public
861 College St., Toronto, Ont.
Telefon: LE. 1-0715

O'KEEFE CENTRE
FRONT & YONGE EM. 3-6633

CANADIAN OPERA COMPANY
20. SPOMINSKA SEZONA
OD 13. SEPTEMBRA DO 12. OKTOBRA

AIDA

13. 18. in 28. sept.
1. 5. (mat), 7. in 10 okt.
(za 18. sept.—ork. sedeži razprodani)

LOUIS RIEL

16. 20. in 24. sept.

TOSCA

21. in 26. sept.
2. 4. 8. in 12. (mat) okt.

LA BOHEME

23. in 28. (mat) sept.
3. 5. 9. in 11. okt.

SALOME

25. 27. in 30. sept., 12. okt.

Zvečer 8.15 (svečana otvoritev 13 sept. ob 8 zvečer)
Sobotna matineja ob 2.00 popoldne
Poned. do sobote zvečer: \$7.00, \$6.00, \$4.50, \$3.25.
Sobotna matineja: \$6.00, \$5.00, \$3.50, \$2.25.
Prodaja vstopnic od 11-dopoldne do 6 zvečer od pon. do petka.

To je petindvajseto nadaljevanje nove "3 strani" SLOVENSKE DRŽAVE, namenjeno sistematični analizi tekočega razvoja razmer v Sloveniji in Jugoslaviji pod rahlajočo se komunistično oblastjo. Nova stran se bo razvila v vrsto stalnih rubrik o pomembnih razvojnih silnicah slovenske stvarnosti. Posamezne rubrike bodo pisali strokovnjaki na določenih področjih z lastno avtorsko odgovornostjo. Ker je tisk v Sloveniji še vedno zaprt v tesne okvire, svetovni tisk pa omejen na bolj slučajnostno in površno poročanje o tamkašnji razvoju, upamo da bo globlja analiza na tej strani dopolnila važno vrzel v dosedanjem prikazovanju sprememb, katerih pomembnost presega politične meje Slovenije in Jugoslavije. Uredništvo "Slovenske države"

CIRIL ŽEBOT:

ZAKAJ SO SOVJETI ZASEDLI ČEŠKOSLOVAŠKO?

Kaj je bil odločilni razlog za sovjetsko invazijo in zasedbo Češkoslovaške? Ali so jo zasedli zato, da rešijo podiračo se zavestno varšavskega pakta, da ohranijo socialistični sistem na Češkoslovaškem, da preprečijo njega demokratizacijo, da onemogočijo gospodarsko osamosvojitve Češkoslovaške od Sovjetske zveze — ali pa morda zaradi kake taktične napake Dubčekovega vodstva?

Zle posledice nepri krtega vojaškega vdora v Češkoslovaško za prestiz in vpliv Sovjetske zveze in komunizma znotraj in zunaj njune vojaške sfere v vzhodni Evropi so se morale zdeti sovjetskimi voditeljem — in so tudi dejansko bile — tako daljnosežne, da je pač treba predpostaviti, da je sovjetsko vodstvo zelo skrbno pretehtalo vsako od možnih češkoslovaških "deviacij", predno se je odločilo za tako skrajno podvzetje.

Razlogi, ki jih ni bilo

Kakšno je torej bilo dejansko stanje različnih možnih razlogov za sovjetsko vojaško akcijo proti Češkoslovaški?

Nikakih znakov ni bilo, da je Češkoslovaška nameravala enostranski umik iz varšavskega pakta. V povojnem svetovnem razmerju sil sta vlada in javno mnenje Češkoslovaške smatralo podporo Sovjetske zveze za nič manj važno kot jo pojmuje Poljska — vsaj do dokončne ureditve nemškega vprašanja. Ničnega na Češkoslovaškem ni resno dvomilo o tem vlogem kamnu njihove povojne zunanje politike. Češkoslovaška je hotela poraziti

čiti svojo enostransko, na vzhod usmerjeno zunanjo trgovino kot važen člen gospodarskih reform za izboljšanje tehnologije in učinkovitosti svojega utrujenega gospodarstva. Ni pa bilo nobene nevarnosti, niti ne možnosti za kak velikopotezni ali nenadni gospodarski odcep od Sovjetske zveze.

Tudi ni šlo za socializem. Na Češkoslovaškem ni bilo politične stranke ali vplivne skupine, ki bi resno zahtevala "obnovitev kapitalizma". Po dvajsetih letih skoraj popolnega podružabljenja proizvodnje in podjetništva ni bilo nobene praktične poti, po kateri bi bilo moč zopet "pozasebiti" glavnino gospodarstva v kakršnikoli bližnji bodočnosti. Zopetna vstopa vitez zasebnega podjetništva ni bila predvidevana niti v češkoslovaškem kmetijstvu čeprav je zasebno kmetovanje močno razširjeno tako v komunistični Poljski kot v Jugoslaviji. Zasebno podjetništvo je bilo omenjano le v zvezi z uslugami in obrtni, kjer je dopolnilna zasebna pobuda bila zares nujna, da bi rešili razpadajočo infrastrukturo dežele in dvignili življenjski standard po dvajsetih letih zanemarjanja in in nerada. Mimo tega pa so na Češkoslovaškem živahno razpravljali, kako bi mogli napraviti socialistična podjetja bolj samostojna in odgovorna; za nekaj podobnega pa se trudi tudi sovjetska zveza sama.

Vprašanje demokratizacije

Preostaja še vprašanje demokratizacije razvoja na Češkoslovaškem. Po januarjski spremembi vodstva komunistične partije so se pojavile tri nadaljnje prvine

postopnega demokratičnega razvoja. Štiri nekomunistične "stranke" komunistično-nadzorovane Narodne fronte (dve na Češkem in dve na Slovaškem) so tudi spremenile svoja vodstva in se brez hrupa trudile, da bi si izbojevale mero neodvisnosti v okviru socialistične koalicije; toda zaradi njih pretekle uslužnosti komunistični pratiji njih moralna in številna moč nista bili veliki. Cenzura časopisja in drugih sredstev javnega mnenja je bila odpravljena, toda domala vsi vodilni novinarji so bili preizkušeni člani komunistične partije ali njenih koalicijskih partnerjev v Narodni fronti; to velja tudi za LITERARNI LISTY ko-

ražen tednik združenja pisateljev.

Mimo progresivcev v komunistični partiji in Narodni fronti so se vršili napori za uzakonjenje neformalnih političnih skupin kot n. pr. združenja "zavzetih ne-partijskih ljudi" ter ošivljenja Socialistno-demokratske stranke. Po vojni je ena skupina socialnih demokratov vstopila v komunistično partijo, istočasno pa je socialno-demokratska stranka bila zatrta. Če bi po januarjski spremembi socialno-demokratska stranka zopet bila dovoljena kar pa se ni zgodilo — bi utegnili imeti možnost, da bi se razvila v učinkovito opozicijsko stranko, morda celo zmorno pomeriti se z reformirano komunistično partijo za vodstvo dežele v ne tako oddaljeni bodočnosti.

PRAGA, BRATISLAVA IN LJUBLJANA

Ciril A. Žebot
Profesor gospodarskih ved
Georgetown University, Washington, D.C.

V začetku julija sem iz Washingtona odpoval na Češko-Slovaško, da en mesec opazujem in preučujem tamkašnja gospodarska in druga spreminjanja ter reforme, ki so se pospešno vršile po januarjski zamenjavi državnega in političnega vodstva. V Pragi in Bratislavi sem bil gost češkega in slovaškega gospodarskega inštituta pri akademiji znanosti.

Ker je čas mojega bivanja na Češko-Slovaškem po naključju sovpadel z naglim zorenjem politične krize po zaključeni vojaških manevrih varšavskih sil koncem junija, sem poleg lastne njega stanja slovenskega gospodarstva in poteka gospodarskih reform ter pripravljajna dolgo-

mirano komunistično partijo za vodstvo dežele v ne tako oddaljeni bodočnosti.

Obstoja poseben znak, ki kaže na sovjetski strah pred prav tako socialistično demokratizacijo Češkoslovaške. Vir iz bližine češkoslovaške delegacije na sestanku v Črni nad Tiso je po tistem trdem sestanku razkril, da je bila edina resnična koncesija, ki so jo sovjetski voditelji izsilili iz češkoslovaške delegacije v Črni, obveza, da ne bodo dovolili oživljenja političnih strank mimo nadziranih partnerjev v Narodni fronti. Bilo ja jasno, da je glavna žrtev te koncesije bila socialno-demokratska stranka.

Dubčekova osnovna napaka

Novo vodstvo komunistične partije z Dubčkom na čelu se je odločilo za previdno in omejeno demokratizacijo in federalizacijo dežele kot za edino pot, po kateri bi mogli dobiti moralno podporo Čehov in Slovkov za osnovne gospodarske reforme, ki bi edine mogle rešiti socialistično Češkoslovaško zastoja v katerega je centralistična uprava sovjetskega sloga pahnila gospodarstvo, ki je pred drugo svetovno vojno bilo najbolj napredno po vojni pa edino nerazrušeno, narodno gospodarstvo v srednje-vzhodni Evropi. Pri tem je Dubček bil prepričan, da bo reformirana in progresivna komunistična partija pod njegovim priročnim nadzorom dosegla tako široko podporo ljudstva, da bo mogla ostati na oblasti kot "demokratično" potrjena vlada dežele.

Toda v Dubčekovi viziji je bila ena vrzel. Kongres komunistične partije, ki naj bi bil izvolil novo, popolnoma progresivno vodstvo na vseh stopnjah, je bil odložen predložiti — do septembra. To se je moralo Sovjetom zdeti kot ključni znak slabosti, ki jim je ob enem dal dovolj časa, da onemogočijo Dubčkove načrte. Če bi se kongres partije bil vršil vsaj takoj po varšavskem pismu meseca julija, če že ne prej, bi do sovjetske invazije morda ne bilo prišlo. Invazija bi bila ne bili mogli imeti iluzije o široko razklanen partiskem vodstvu s številno konservativno frakcijo

priljubljen, da sodeluje z njimi pri uničenju začete evolucije k socialistični demokraciji.

Tako pa je nesrečna odločitev kongresa ohranjala sovjetsko iluzijo, in Moskva je imela dovolj časa da udari. Toda Sovjeti niso našli kolaboratorjev ne v Pragi in ne v Bratislavi. Vendar so na Češkoslovaškem in poskušajo znova vpostaviti obrabljen in zasoužren sovjetski slog "socializma". Morda v tem ne bodo uspeli; pa tudi demokratična renesansa ne bo mogla cveteti v okupirani deželi pod kompromitiranim vodstvom.

Sedaj ja na Jugoslaviji kot edini komunistično-vladani deželi v Evropi, ki je sovjetska vojaška sila ne more neoparavarno zasedi da pokaže ali sta ustaljeni komunistični režim in socialistični sistem sposobna mirne demokratične evolucije. Jugoslavija je že blizu tega, da razvije socialistično tržno gospodarstvo kot ga Dubčkova Češkoslovaška ni imela časa razviti. Toda Jugoslavija še nima ustanov za resnično svobodno javno razpravljanje in ne bistvenih prvin političnega pluralizma, kot jih je Češkoslovaška že bila dosegla. Svet se bo odlej oziral ne Jugoslavijo za znamenji v smeri socialistične demokracije, ki je bila tako brutalno onemogočena na Češkoslovaškem.

Ciril A. Žebot je profesor gospodarskih ved na Georgetown University. On se je pred kratkim vrnil iz daljnega varšavskega vprašanja na Češkoslovaškem, kjer je bil priča stopnjujoče se krize, ki ji je sledila sovjetska invazija. Na poti domov je napravil kratek primerjalni obisk v Ljubljani.

Mate Resman:

NARODOSTNA PROBLEMATIKA IN ZVEZNA USTAVA

Najvažnejši predmet razgovorov v Hrvatski in Sloveniji je različna možnost, da bodo narodom v Jugoslaviji, kot Slovincem, Hrvatom, Srbom in Makedoncem, dali gotovo obliko avtonomne državnosti v okviru Jugoslavije. Poglavitna prednost nove ureditve naj bi bila ta, da bi Slovenci, Hrvati in drugi imeli več besede o lastnih finančnih in drugih lokalnih zadevah, kot v preteklosti.

Theodore Andrica, dopisnik "The Cleveland Press", 25. julija 1968.

I.

V članku „Hrvaški narod in jugoslovanska socialistična skupnost“, ki ga je objavila „Teorija in praksa“ septembra 1967, pravi Mika Tripalo: „Po daljšem obdobju je VIII. kongres ZKJ vnovič začel javno razpravo o odnosih med narodi pri nas. V marsikaterem predelu naše države so bili zaradi oživljanja te razprave, zlasti pa zaradi dejstva, da obstajajo novi nerešeni problemi v odnosih med narodi, presenečeni; to presenečenje izvira iz zmotnega prepričanja, da so bila z zmago socialistične revolucije vsa vprašanja odnosov med narodi enkrat za vselej rešena. Pozabljali smo, da razpravljanje o odnosih med narodi v večnarodni skupnosti ne smemo zanemarjati. Življenje in družbeni razvoj načetajata vedno nove probleme, in družbena avantgarda si mora biti z njimi na jasnem.“

V okviru sedanje zvezne ustave iz leta 1963 bodo nacionalni in mednarodni problemi prav gotovo še nadalje obstajali in se pojavljali v novih oblikah.

Jasno je, da vseh nacionalnih problemov ni mogoče rešiti z ustavnim reševanjem, ker so plod življenjskih, zgodovinskih, zemljepisnih, kulturnih, religioznih, etičnih, socialnih in gospodarskih dejavnikov in silnic prostorov in dob v razvoju posameznih narodov. Vseh tako prepletenih narodnih, življenjskih in duhovnih problemov ni mogoče ujeti v pravne norme in jih z njimi reševati, ker že po svoji naravi v veliki meri niso podvrgljivi pravnim normam. Nasprotno pravne norme je potreba graditi na njih temeljih

tako, da ne delajo sile življenju.

II.

Sedanja ustava Jugoslavije že po svoji osnovni zamisli ne more rešiti v zadovoljivi meri narodnostne problematike in vprašanja odnosov med narodi Jugoslavije. Sedanja zvezna ustava v po svoji osnovni zamisli odraža stališče, da je pravica narodov, ki jo sestavljajo, do samoodločbe ne konsumirana, da je skupnost tista, ki določa in ureja položaj narodov in odnose med njimi in z vrha predpisuje „kaj“ in „kako“. Prva je zvezna ustava, ki se sklicuje na suverenost jugoslovanskega delovnega ljudstva, kot vrhovno suverenost, njej še le smejo slediti republiške ustave in morajo ostati v njenem okviru.

Razmerje med republikami in zvezo torej ni državnopravno in pogodbeno, ampak je ustavno-pravno in predpisano. S tem so odpravljene suverene pravice posameznih narodov, ki sestavljajo Jugoslavijo. Republika ni narodna država, narodi nimajo državnosti.

Republika je po svoji pravni in družbeni vsebini originarna avtonomna samouprava. Pridevek „originarna“ je tudi le bolj teoretičnega, kot praktičnega značaja. Iz besedila člena 108 zvezne ustave moremo sklepati, da je republika pristojna na vseh področjih javnega življenja „izvzemši tiste zadeve, ki so po tej ustavi pravica in dolžnost federacije.“ Zvezna ustava pa pridruže federaciji toliko kompetenc na zakonodajnem in upravnem področju, da republikam skoraj ne ostane področje, ki bi ga mogla originarno urejevati. Pri vsem tem pa je že utrjena pra-

ksa zveznega zakonodajalca, ki krepko prestopa meje zvezne kompetence, ki naj bi bile varisane z zvezno ustavo, ali bolje duhom zvezne ustave, kot pravijo nekateri, ker besedilo ustave ni popolnoma jasno. To se dogaja predvsem v slučajih takoiimovanih „temeljnih“ zakonov, v katerih naj bi zvezni zakonodajalec položil ide temelje, osnove, drugo pa prepustil republiškim zakonodajalcem.

III.

Oglejmo si, kaj vse pridruže zvezna ustava federaciji in kako ji dela izključno, temeljno ali vsaj splošno kompetentno na vseh področjih javnega življenja. Videli bomo, da jo preveča silovita težnja po popolnem izenačenju in enotnem pravnem, političnem, gospodarskem in socialnem sistemu. Prizadeti člani zvezne ustave pravijo takole:

113. člen: V socialistični federativni republiki Jugoslaviji uresničujemo in zagotavljamo narodi in občani suverenost, teritorialno neokrnjenost, varnost, obrambo Jugoslavije, mednarodne odnose Jugoslavije, enotnost družbeno-ekonomskega in političnega sistema, enotnost gospodarstva države, usmerjanje in usklajevanje splošnega gospodarskega razvoja ter temeljne svobodo človeka in občana. Prav tako usklajuje svoje politične, gospodarske, kulturne in druge skupne interese.

114. člen: Federacija varuje suverene pravice in enakopravnost narodov ter socialistično družbeno in politično ureditev republik.

115. člen: Na teh področjih ter na drugih področjih, za katere je po tej ustavi določena njena neposredna odgovornost, ima federacija izključno pravico in dolžnost, izdajati zakone in druge predpise ter jih neposredno izvrševati, in je odgovorna za njihovo izvrševanje tudi tedaj,

kadar so posamezne take zadeve dane v pristojnost drugih državnih organov ali organizacij.

116. člen: Pravica in dolžnost federacije je, da zagotavlja enotnost gospodarskega sistema in sistema delitve družbenega proizvoda. Federacija zagotavlja tudi enotnost političnega sistema, sistema družbenega samoupravljanja ter temeljne svobode in pravice človeka in občana.

117. člen: Federacija zagotavlja enotnost denarnega in kreditnega sistema, določa politiko emisije denarja in zagotavlja kontrolo denarnega obtoka.

Izdajanje bankovcev in kovane denarja opravlja Narodna banka Jugoslavije.

Federacija predpisuje obvezne depozite bank pri zveznih bankah ter pogoje in način za uporabo deviznih in podobnih rezerv in depozitov.

119. člen: Za uresničevanje svojih pravic in dolžnosti, ki so določene v tej ustavi, in za zagotavljanje enotnega temelja pravnega sistema izdaja federacija popolne, temeljne in splošne zakone.

Zvezni zakon in drugi splošni akti so obvezni na vsem območju Jugoslavije, če ni v samem predpisu oziroma aktu določeno, da se uporabljajo na ožjem območju.

Na področjih, na katerih izdaja federacija popolne zakone, smejo republike urejati posamezna vprašanja, če zveznega zakona ni ali če so z zveznim zakonom za to pooblaščen.

Na področjih na katerih izdaja federacija temeljne zakone, urejajo republike tiste odnose, ki niso urejeni z zveznim zakonom, lahko pa popolnoma urejajo vse odnose s takega področja, če zveznega zakona ni.

se nanašajo na vprašanja, urejena z zveznim zakonom, če ni v samem zveznem zakonu drugače določeno.

V popolnem in temeljnem zveznem zakonu je lahko posamezna republika pooblaščen, da v svojem zakonu drugače uredi posamezna vprašanja.

120. člen: V okviru svojih pravic in dolžnosti lahko izdaja federacija splošne zakone na področju prosvete in kulture, zdravstva, socialnega varstva in na drugih področjih, za katere ne določa ta ustava, da izdaja federacija druge zvezne zakone.

S splošnimi zakoni se določajo splošna načela za urejanje odnosov, ki imajo pomen za temeljno enotnost družbenega in političnega sistema.

Republike izdajajo svoje zakone v skladu z načeli, ki jih določa splošni zakon in so dolžne spraviti jih v sklad s pozneje izdanim splošnim zakonom.

121. člen: Federacija določa splošno smer gospodarskega razvoja države in temeljna razmerja v delitvi družbenega proizvoda, usklajuje razvoj gospodarstva in odnose med gospodarskimi panogami in področji, določa smer in pogoje za ekonomsko menjavo s tujino, izenačuje splošne pogoje za delo in proizvodnjo dohodka, da bi se uresničevalo načelo delitve po delu, in ustvarja čim bolj ugodne splošne pogoje za uresničevanje skupnih interesov delovnih ljudi, dejavnosti delavnih organizacij in funkcij družbeno-političnih skupnosti na področju družbeno-ekonomskih odnosov.

124. člen: Federacija sme s predpisi:

1. Nalagati delovnim organizacijam in družbeno-političnim skupnostim obveznosti, ustvarjati rezervna družbena sredstva, ter delovnim organizacijam obveznost, uporabljati določen del svojega dohodka, s katerim samostojno razpolagajo, za razvoj materialne osnove svojega dela oziroma za gospodarski in družbeni razvoj, če je potrebno za

stabilnost gospodarstva ali za uresničevanje temeljnih materialnih razmerij, ki jih postavlja družbeni plan Jugoslavije;

2. začasnopreprečiti delovnim organizacijam in družbeno-političnim skupnostim razpolaganje z določenimi družbenimi sredstvi, kadar je to neogibno, da se prepreči in odvrne večje gospodarske motnje in večje nesorazmerja v izvrševanju družbenega plana Jugoslavije, ali kadar to terjajo interesi narodne obrambe ali druge izredne potrebe države;

3. nalagati delovnim organizacijam in družbeno-političnim skupnostim obveznosti, ki imajo pomen za narodno obrambo.

125. člen: Z zveznim zakonom se določajo viri in vrste dohodkov družbeno-političnih skupnosti.

Če je to potrebno, da bi bil zagotovljen delovnim ljudem in delavnim organizacijam enakopraven položaj v poslovanju in delitvi družbenega proizvoda, ali če to terja uresničevanje temeljnih materialnih razmerij, ki jih postavlja družbeni plan Jugoslavije, lahko federacija določa meje, v katerih si smejo družbeno-politične skupnosti določati dohodek in druga sredstva.

160. člen: V izključno pristojnost federacije spada:

1. varstvo neodvisnosti in teritorialne neokrnjenosti Jugoslavije; organiziranje oboroženih sil in zadeve obrambe države;
2. varstvo s to ustavo določenega reda (državna varnost); varstvo s to ustavo določene ustavnosti;
3. predstavljanje socialistične federativne republike Jugoslavije; politični, gospodarski in drugi odnosi z drugimi državami in meddržavnimi organizacijami; mednarodne pogodbe vprašanja vojne in miru;
4. jugoslovansko državljanstvo; zavarovanje in kontrola meja; pravni položaj in bivanje tujcev v Jugoslaviji; urejanje in kontrola zunanje trgovinskega in deviznega poslovanja ter druge-

ga gospodarskega poslovanja s tujino; carine; določanje politične emisije denarja ter urejanje in kontrola denarnega obtoka; kontrola nad varnostjo zračne plošbe; kontrola nad potniškim prometom čez mejo; kontrola nad prometom blaga čez mejo, kontrola nad mednarodnim prometom in mednarodnimi zvezami;

5. organizacija federacije in izvrševanje nalog in zadev, za katere je po tej ustavi pristojna samo federacija.

161. člen: Na področju zakonodaje spadajo v pristojnost federacije:

1. Popolni zakoni: o družbeni lastnini; o lastninskih pravicah; o obligacijskih in drugih temeljnih premoženjsko pravnih razmerjih; o razlastitvi; o denarju in drugih plačilnih sredstvih; o plačilnem prometu; o kreditnem in bančnem poslovanju; o družbenem knjigovodstvu; o merkah, standardih in tehničnih normativih, patentih, znamkah, vzorih, modelih in o avtorski pravici; pomorski zakonik; zakonik o zračnem prometu; o zasebnem položaju občanov; o volilni pravici; o produkciji in prometu mamil in strupov ter o prometu z zdravili; kazenski zakonik; o sistemu gospodarskih postopkov; o izvrševanju kazenskih sankcij; o javni varnosti; o orožju in razstrelivih; o ureditvi gospodarskih sodišč; o ureditvi javnega tožilstva; o sodnih postopkih; o splošnem upravnem postopku; o upravnih sporih; o civilni zaščiti; o varstvu borcev in vojaških invalidov; o drugih za enotnost gospodarskega območja pomembnih odnosih ter o tistih odnosih za katere je v tej ustavi določeno, da se urejajo samo z zveznim zakonom.
2. Temeljni zakoni: o gospodarskih organizacijah; o združevanju delavnih organizacij; o gospodarskem poslovanju; o delu in varstvu pri delu; o delitvi družbenega proizvoda; o prispevku, davkih, takсах in drugih dav-

(dalje na 4. strani)

V LASTNEM ZRCALU...

Dejstvo, da se Slovenci vedno manj zanimajo za članstvo v komunistični partiji (zdaj Zvezi komunistov), je začelo povzročati velike preglavice partijskim funkcionarjem in vseh stopnjah organizacije širom po Sloveniji. V Ljubljani so temu vprašanju dali precejšen poudarek, saj je ljubljanska mestna organizacija najmočnejša v Sloveniji. Kako je lani napredovala, zgovorno kažejo naslednji podatki: lani so vse organizacije Zveze komunistov na ljubljanskem območju sprejele v svoje vrste 277 novih članov, v 122 delovnih organizacijah, v zadnjih treh letih organizacijah so v njih 277 novih članov, med 10.000 kmeti na področju je le 36 članov ZK, med 4.000 maturanti in absolventi poklicnih šol le 69, med 3517 vajenci pa le 17 članov partije. In še to je značilno: v članstvo ZK je bil lansko leto sprejet iz zasebnega sektorja le en obrtnik, med tem ko je od 25.000 zaposlenih, ki so mlajši kot 25 let le 200 članov Zveze komunistov! Partijski funkcionarji razlagajo ta pojav predvsem v malomarnem odnosu osnovnih organizacij ZK do sprejemanja ljudstva, pa je seveda drugačnega mnenja...

Težave z direktorji

Nalogo reelekcije direktorjev v podjetjih je prineslo mnogo problemov in novih težav. Po statistiki, objavljeni meseca maja, se je pri zadnji reelekciji zamislilo 22 odstotkov direktorjev v gospodarskih organizacijah. Letos je pod reelekcijo 1600 do 2000 direktorjev, od katerih jih ima samo petina visoko ali višjo izobrazbo; od ostalih pa ima dobra tretjina sredno strokovno izobrazbo, več kot tretjina nižjo strokovno šolo in osem odstotkov le osnovno šolo. Pri sedanji reelekciji opažajo, da se na razpisne javi zelo malo kandidatov. Ponekod nobeden. V mnogih razpisih so stavljeni taki pogoji, da se ne more nihče priglasi ali pa nihče noče takega mesta. Tako je bil v enem razpisu — poleg zahtev po visoki izobrazbi tudi pogoj: 22 leten mesec.

Ob tem je TEDENSKA TRIBUNA zapislala (29. maja): „Ker je razpis izšel pred kratkim, je kandidat moral očito s proslave o svobodnih tečih v podjetje na direktorski stolček, sicer ne bi nabral toliko let na vodilnem delovnem mestu.“ V zvezi s premalim zanimanjem za direktorska mesta list pravi — med drugim: „Glavni razlog, da ljudje ne želijo med direktorje, pa je najbrž ta, ker je ta funkcija pri nas osvojevalna, delo razvednoteno in četudi bi kakšnemu direktorju uspelo, da bi iz pasje utice naredil nebotičnik, ne bi za to dobil nobenega priznanja. Tako raje vsak sposoben trikrat premisli, preden sprejme direktorsko mesto in skoraj vedno ugotovi, da bo denar lažje zaslužil kje drugje.“ — Kakšen je položaj danes med direktorji v Sloveniji? Stirideset odstotkov tehničnih direktorjev sploh nima tehnične izobrazbe, 80 odstotkov vodij kadrovskih služb nima ustrezne izobrazbe, v pravnih službah so ljudje, ki so pravno fakulteto nekajkrat v življenju videli le od daleč, komercialisti so priučeni, po pravilu skoraj nikdar ekonomisti.

MATE RESMAN:
NARODNA PROBLEMATIKA IN
ZVEZNA USTAVA

(nadaljevanje s 3. strani)

ščinah; o javnih posojilih; o proračunih in skladih; o zemlji, gozdocih in vodah, cestah ter o izkoriščanju naravnih bogastev in drugih naravnih sil; o prometu blaga in storitev; o družbenem planiranju; o prometu in zvezah ter o varnosti prometa; o projektiranju in gradnji; o zborovanjih in drugih javnih shodih; o tisku in drugih oblikah informacij; o društvi; o socialnem zavarovanju; o zakonski zvezi, družini in skrbništvu; o zdravstvenem varstvu, ki ima pomen za vso državo; o varstvu živali in rastlin, ki ima pomen za vso državo; o varstvu pred elementarnimi nesrečami; o sistemu prekrškov; o ureditvi sodišč; o službi notranjih zadev in o drugih službah, ki upravljajo za dve, pomembne za vso državo; o odvetništvu, javnem pravobranilstvu in pravnem zastopanju;

Anketa med slovenskimi komunisti

Delo v Ljubljani je objavilo koncem januarja nekaj podatkov iz ankete, ki jo je izvedel med slovenskimi komunisti Center za raziskovanje javnega mnenja Vi-soke šole za politične vede v Ljubljani.

Vprašanje: Kaj bi morali predvsem storiti, da bi izboljšali delovanje in ugled Zveze komunistov v Sloveniji?

Odgovori: največ — nad 53% — v vodstvo je treba izbrati ljudi, ki so v praksi dokazali, da se zavzemajo za boljše gospodarjenje, zamoupravljanje in bolj demokratične odnose in imajo ugled;

na drugem mestu — programe, sklepe kongresov in plenumov bi morali hitreje in dosledneje uresničevati;

na tretjem mestu — med komunisti bi moralo biti več tovarniških odnosov;

na četrtem mestu — 45,9% — poistriti moralna merila v Zvezi Komunistov in ukrepati proti tistim, ki rušijo ugled ZK;

na petem mestu — 44,3% — vsi člani morajo biti enako odgovorni in napačne funkcionarje je treba neprizanesljivo kritizirati.

Le 20% se je izjavilo za novo delovanje komunistov v občini.

Vprašanje: Katere napačne in slabosti bi morali predvsem hitreje odpravljati, da bi bolje gospodarili in hitreje razvijali celotno gospodarstvo?

Odgovori: največ — 48,8% — hitreje uvajati najmoderneje stroje in tehnologijo;

na drugem mestu — 42,9% — klicati na odgovornost politične in gospodarske voditelje zaradi napačne in izigravanja družbenih interesov;

na tretjem mestu — 40,8% — večja delovna disciplina in sploh odnos do kvalificiranih, nekvalificiranih in drugih delavcev;

na četrtem mestu — 40,5% — izboljšati delo vodilnih ljudi in strokovnjakov (mlajše in boljše strokovnjake na vodilna mesta, večja osebna odgovornost, boljše organiziranje dela v podjetjih);

nadalje še: bolj skrbeti za človeške odnose v podjetjih in dati več moralnega priznanja dobrim delavcem — 33,3%.

Vzrok nezadovoljstva: vse večje razlike in življenjski ravni med posameznimi sloji (55,9%); nepravilna in neustrezna merila pri nagrajevanju (46,7%); premajhna družbena kontrola (43,9%); premalo denarja za šolstvo, zdravstvo in druge družbene službe (42,3%); neusposobljeni ljudje na vodilnih mestih, ko usposobljeni mlajši nimajo ustrezne zaposlitve (39,9%); neurejena vprašanja v gospodarstvu, ki bi jih morali rešiti državni organi (39,4%).

Vzroki, ki slabo vplivajo na odnose med narodi v Jugoslaviji: zaradi neenakomerne razvitenosti republik so interesi različni (50,9%); prelivanje sredstev med republikami ni jasno ugotovljeno in znano javnosti (43,9%); državni predpisi dajejo včasih prednost podjetjem, ki so osredotočena v eni republici (32,1%); razvita področja so preveč obremenjena s prispevki za federacijo (29,2%); ostanki nekdanje

ni meri dokazuje, da so jo pravilni komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe na vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

Sedanja zvezna ustava in pika, ki jo narekuje osnovne ustayne zamisli ne upošteva zelo pomembnih, dejanskih, narodnostnih, gospodarskih, kulturnih, zgodovinskih in zemljepisnih razlik med narodi, ki sestavljajo Jugoslavijo. Sedanja zvezna ustava skuša upoštevati ne le raz-

nacionalne nestrpnosti in vpliv emigracije (24,4%); komunisti in druge zavestne sile odstranjujejo prepočasni vzroke napetosti med narodi (23,7%).

Razlog, da znašajo odgovori v poedinih vprašanjih več kot 100% je v tem, da se mogle poedine osebe navesti več kot en sam odgovor.

Anketa je pomembna zlasti zato, ker predstavlja mnenje privilegirane razine v „brezrazredni“ družbi. Če bi izvedli anketo med reprezentativno skupino celotnega prebivalstva in bi seveda zajamčili tajnost ankete, si je lahko predstavljati, kakšni bi bili rezultati. —f.

V ZROKI NARASČAJOCE
DELINKVENTNOSTI
MLADINE

Letos spomladi so imeli v Ljubljani posebno posvetovanje, ki je obravnavalo naraščajočo delinkventnost mladine. Po poročilu ljubljanskega okrožnega sodišča je pokazala delinkventnost mladine po 1. 1960 toliko obseg, da predstavlja resno nevarnost za družbo.

Franc Pediček je po posvetovanju napisal v Naših razgledih (XVII—5) svoje mnenje glede vzrokov, zakaj delinkventnost tako narašča. Njegovi vzroki so kaj zanimivi.

Statistični podatki kažejo dve značilnosti. Naraščajo predvsem dejanja, ki imajo za predmet lastnino (650 od 769 registriranih primerov). Razen tega izvira večina delinkventov iz družin, ki so na videz urejene ter imajo v družbi dober položaj (563 od 769 registriranih primerov). Iz tega sklepa Pediček:

1) Glavni vzrok naraščajoče delinkventnosti mladine je „vdiranje in razraščanje vulgarno ekonomistične mentalitete in zavest in aktivnost, v doživljanje in vrednotenje našega človeka; prek te transmisijske vrste v miselnosti v krhko zavest otrok in mladine“. Čeprav je res, da je praktični materializem zelo razširjen tudi v t.zv. krščanskih deželah, bi se moral Pediček zavestovati, da je komunistični materializem še posebej v obilju in razširjen tudi na zemlji in v fijo.

2) Kot drugi vzrok navaja „inflacija šolske vzgoje“, kar mu pomeni spremembo šole v ustanovo, ki posreduje znanje, a ne vzgaja. „Javna tajnost je namreč, da je naša šola zašla in se še vedno globlje utaplja v hladnem in neoblikujočem intelektualizmu, v moralno predvsem nevtralnem scientizmu ter idejnem pozitivizmu.“ Tudi tukaj pozablja Pediček, da je prav zasluga komunizma, da je odstranil vero iz šole. Po dovolji zgovornem pričanju vse človeške zgodovine je vera še najtrdnjša opora vsake človeške morale.

3) „Tretji vzrok mladoletniške delinkvence je prav gotovo v razširjajočem se etično-moralnem vakuumu tistih naših družin, ki jih je zapolnil snobizem standarda, snobizem sodobnih tehničnih dobrin.“ Tudi tu: kaj je treba pripisati glavno krivdo komunizmu. Komunistični sistem je načrtno silil žene za delo izven družine in s tem povzročil, da „so se medosebni odnosi v takšnih družinah grobo postvarili in intimno razvednotili ter propadli ali na-

ni meri dokazuje, da so jo pravilni komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe na vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

Sedanja zvezna ustava in pika, ki jo narekuje osnovne ustayne zamisli ne upošteva zelo pomembnih, dejanskih, narodnostnih, gospodarskih, kulturnih, zgodovinskih in zemljepisnih razlik med narodi, ki sestavljajo Jugoslavijo. Sedanja zvezna ustava skuša upoštevati ne le raz-

SLOVENIJA 1968 — KAM!

Zvezni sekretariat za notranje zadeve v Beogradu je prepovedal prinašati v Jugoslavijo in razširjati brošuro „Slovenija 1968—kam?“, ki so jo tiskali v Trstu v slovensčini, v izdaji Skupine Ypsilon slovenskih akademikov. Z ozirom na to, ker so jugoslovanske oblasti pripisale tej brošuri tako važnost, bo gotovo zanimalo bralce kašna je njena vsebina in namen. Najbolj jasno bodo to očrtali nekateri ključni odstavki iz knjižice same:

SLOVENSKI JAVNOSTI

„Kot sinovi slovenskega naroda smo rastle skozi leta v te misli in v njimi. Postale so del nas — mi njihovi.“

Kdorkoli bi iskal v njih bodisi čisto znanstveno studijo, bodisi polemično razpravo, se bo oddaljil od naših namenov. Sledeči zaključki so bili namreč položeni na papir za slehernega, ki se čuti živ ud slovenskega naroda; in zato so pisani v jeziku, ki je razumljiv vsakomur izmed nas.

Ker nam je bil zaradi posameznikov v Sloveniji, ki razlagajo zakone po svoje, tisk v domovini onemogočen, smo se morali zaenkrat odločiti za tiskanje v zamejstvu. S strani naroda pričakujemo ob tem razumevanje, od republikanskih voditeljev pa dovoljenje za svobodno širjenje tega nikomur zlonamernega narodnega dokumenta.

ZA SLOVENSKI NAROD IN
NJEGOVO OSEBNOST

1) Ta naš dokument je plod skupnega in resnega premišljevanja o dosedanem razvoju našega narodnega življenja, na tej osnovi pa je istočasno tudi konkreten pogled na njegovo bodočo pot in poziv vsem zavednim Slovencem...

2) Gre za dosego polno razvite in zrele narodne osebnosti z uresničitvijo slovenske državne samostojnosti in neodvisnosti; le z njo bomo dosegli mesto, ki nam v skladu s slovensko narodno voljo...

3) „Razvoj človeške družbe teži za neko sintezo, od katere se pričakuje, da bo prinesla lepšo in svobodnejšo bodočnost. Ker se naš narod nahaja na meji med tema dvema „svetovoma“, ima za oblikovanje te sinteze, ki bo postala tudi del njegove osebnosti, ne le privilegirano, marveč tudi odgovorno mesto s posebno nalogo, da k njeni uresničitvi doprinese čim večji delež.“

4) Vse kaže, da bo ravno v teku prihodnjih dvajsetih let, če ne že veliko prej, napočil zgodovinski trenutek, ko bomo tudi Slovenci dosegli končno izoblikovano narodno osebnost in državno neodvisnost...

5) Zadnje stoletje se je nagnilo k našemu narodu z naklonjenostjo, zato zremo v svojo neposredno preteklost, skoraj bi rekli, s hvaležnostjo, kar pa nas seveda ne sme oslepiti, da bi postali kratkovidni glede naše bodočnosti in svoje dolžnosti...“

6) Čeprav smo z dražavljarsko vojno doživeli veliko gorje in nesrečo, smo po drugi svetovni vojni vendar precej dosegli, kar nas je gotovo približalo k zrelosti. Dobili smo nazaj lep del svojega ozemlja, juridično pa smo vsaj na papirju postali enakopravna socialistična republika. Jugoslovanska ustava nam je priznala, da imamo kot narod, ki predstavlja eno od republik jugoslovanske federacije, pravico do samoodločanja kakor tudi do odcepitve...“

7) Dosegli smo tisto stopnjo kulture, v kateri so nam dan vsi notranji pogoji za ploden in res čirk kulturni razmah; manjka nam le prave svobode in neodvisnosti, to je okoliščina, v kateri bi ti notranji pogoji postali plodovitejši in s tem doprinesli svoj dozor sad. Šele potem bi bila naša enakopravnost z drugimi narodi tudi stvarna; pokazali bi, da nimamo le enakih pravic kot oni, ampak tudi enake sposobnosti, da si svojo bodočnost ustvarjamo in kujemo sami...“

8) Jasno je, da predstavlja Jugoslovija Slovencev z gospodarskega stališča nenčno izgubo ekonomskih sredstev in prepričanje k normalnemu gospodarskemu razvoju...“

9) „Jugoslovanska ekonomska integracija nam premo pomeni in nam je celo v veliko gospodarsko izgubo.“

10) Nasprotno bi nam kot svobodni in neodvisni državni širši evropski ali pa svetovni gospodarski odnosi pomenili ogromno vrednost...“

11) Dejstvo, da smo majhen narod, nam ne more onemogočiti, da ne bi ustvarili samostojnega gospodarstva v okviru svetovnih ekonomskih odnosov, kot vse druge države...“

12) „Ni skrivnost, da nam Jugoslovija z gospodarskega vidika ni in ne more biti dovolj koristna. Za širše gospodarske odnose v okviru evropske ali svetovne ekonomije pa je osnovni pogoj neodvisna država. Prej ali slej je torej nujno potrebno, da si to državo ustvarimo, kajti svoboda in blaginja naše bodočnosti sta dostopni edino po tej poti.“

13) Do istega zaključka pridemo z družbeno-političnega stališča. Le zrelo osebnost lahko koristi človeški družbi; isto velja za narod. Samo narod, ki je dozorel, svo-

boden in samostojen, lahko resnično doprinese k napredku in reševanju problemov človeštva...“

14) „Mednarodni pomen Slovenije v okviru Jugoslavije je neznamen, če pa bi imeli svojo samostojnost in neodvisnost, bi v svetovnem merilu pomenili veliko več...“

15) „...Ne v tvojih, ne v mojih, v rokah nas vseh. Samo če si bomo podali roke, bomo svojo zgodovinsko dolžnost izpolnili; če ne, bomo kot slepci izgubili z zemeljske oble, z nagrobnim napisom: „Nedozorel plod“.“

16) Slovenec, kdorkoli si, kakorkoli ti je ime, kakrčnegakoli političnega prepričanja si, katerokoli mesto v sedanosti imaš, dolžnik si narodu — in nisi sam! Doprinesi svoj delež svojim otrokom in v hvaležnosti do prednikov. Ne boš rešil naroda sam, niti ne samo s prijateljstvom svojega političnega prepričanja. Preslabi boste! Vsi si moramo podati roke in stopiti preko razdorov in nezaupanja...“

17) V današnjih pogojih je mednarodna integracija nekaj nujnega. Ne sme pa biti vsiljena od zunaj, temveč svobodno izbrana. Lahko je samo gospodarska, ali tudi kulturna, lahko tudi politična. Kakšna naj bo, ne moremo odločiti sedaj. Odločiti bo morala generacija v svobodno zaješčeni in suvereni slovenski državi. Edino dejstvo je, da nam je jugoslovanska integracija preozka in kot takšna škodljiva.“

18) Strogo odklanjamo vsak nacionalizem in šovinizem; nočemo kratkoti pravic nobenemu drugim narodov, zase zahtevamo le uresničitev človeških in narodnih pravic, ki nam kot samostojnemu narodu pripadajo. Živeti hočemo tako, kakor bomo sami odločali...“

19) Boj za narodno neodvisnost in samostojno državo bo naš narod notranje zedinil in zabrisal tragična nasprotja, ki se pojavljajo že toliko desetletij...“

20) „Boj za narodno neodvisnost in samostojno državo bo naš narod notranje zedinil in zabrisal tragična nasprotja, ki se pojavljajo že toliko desetletij...“

21) „Nasprotja prihajajo v večji meri z manj pomembnih stvari...“

22) „Edino vezanost na skupne cilje, to je, boj za narodno samostojnost in neodvisnost, lahko zabriše ta nasprotja.“

23) „Graditi je treba na temeljih dejanskega stanja...“

24) „Da bo torej naša bodočnost samostojna in neodvisna, je nujno, da se zedinimo v prilikah in možnostih, ki nam jih daje sedanost, na poti k narodnemu cilju in tako odpravimo nasprotja.“

25) Posebej poudarjamo, da je to slovensko gibanje narodno in kot takšno nadstrankarsko...“

26) „Ni skrivnost, da nam Jugoslovija z gospodarskega vidika ni in ne more biti dovolj koristna. Za širše gospodarske odnose v okviru evropske ali svetovne ekonomije pa je osnovni pogoj neodvisna država. Prej ali slej je torej nujno potrebno, da si to državo ustvarimo, kajti svoboda in blaginja naše bodočnosti sta dostopni edino po tej poti.“

27) Do istega zaključka pridemo z družbeno-političnega stališča. Le zrelo osebnost lahko koristi človeški družbi; isto velja za narod. Samo narod, ki je dozorel, svo-

boden in samostojen, lahko resnično doprinese k napredku in reševanju problemov človeštva...“

28) „Mednarodni pomen Slovenije v okviru Jugoslavije je neznamen, če pa bi imeli svojo samostojnost in neodvisnost, bi v svetovnem merilu pomenili veliko več...“

29) „...Ne v tvojih, ne v mojih, v rokah nas vseh. Samo če si bomo podali roke, bomo svojo zgodovinsko dolžnost izpolnili; če ne, bomo kot slepci izgubili z zemeljske oble, z nagrobnim napisom: „Nedozorel plod“.“

30) Slovenec, kdorkoli si, kakorkoli ti je ime, kakrčnegakoli političnega prepričanja si, katerokoli mesto v sedanosti imaš, dolžnik si narodu — in nisi sam! Doprinesi svoj delež svojim otrokom in v hvaležnosti do prednikov. Ne boš rešil naroda sam, niti ne samo s prijateljstvom svojega političnega prepričanja. Preslabi boste! Vsi si moramo podati roke in stopiti preko razdorov in nezaupanja...“

31) V današnjih pogojih je mednarodna integracija nekaj nujnega. Ne sme pa biti vsiljena od zunaj, temveč svobodno izbrana. Lahko je samo gospodarska, ali tudi kulturna, lahko tudi politična. Kakšna naj bo, ne moremo odločiti sedaj. Odločiti bo morala generacija v svobodno zaješčeni in suvereni slovenski državi. Edino dejstvo je, da nam je jugoslovanska integracija preozka in kot takšna škodljiva.“

32) Strogo odklanjamo vsak nacionalizem in šovinizem; nočemo kratkoti pravic nobenemu drugim narodov, zase zahtevamo le uresničitev človeških in narodnih pravic, ki nam kot samostojnemu narodu pripadajo. Živeti hočemo tako, kakor bomo sami odločali...“

33) Boj za narodno neodvisnost in samostojno državo bo naš narod notranje zedinil in zabrisal tragična nasprotja, ki se pojavljajo že toliko desetletij...“

34) „Boj za narodno neodvisnost in samostojno državo bo naš narod notranje zedinil in zabrisal tragična nasprotja, ki se pojavljajo že toliko desetletij...“

35) „Nasprotja prihajajo v večji meri z manj pomembnih stvari...“

36) „Edino vezanost na skupne cilje, to je, boj za narodno samostojnost in neodvisnost, lahko zabriše ta nasprotja.“

37) „Graditi je treba na temeljih dejanskega stanja...“

38) „Da bo torej naša bodočnost samostojna in neodvisna, je nujno, da se zedinimo v prilikah in možnostih, ki nam jih daje sedanost, na poti k narodnemu cilju in tako odpravimo nasprotja.“

39) Posebej poudarjamo, da je to slovensko gibanje narodno in kot takšno nadstrankarsko...“

40) „Ni skrivnost, da nam Jugoslovija z gospodarskega vidika ni in ne more biti dovolj koristna. Za širše gospodarske odnose v okviru evropske ali svetovne ekonomije pa je osnovni pogoj neodvisna država. Prej ali slej je torej nujno potrebno, da si to državo ustvarimo, kajti svoboda in blaginja naše bodočnosti sta dostopni edino po tej poti.“

41) Do istega zaključka pridemo z družbeno-političnega stališča. Le zrelo osebnost lahko koristi človeški družbi; isto velja za narod. Samo narod, ki je dozorel, svo-

boden in samostojen, lahko resnično doprinese k napredku in reševanju problemov človeštva...“

42) „Mednarodni pomen Slovenije v okviru Jugoslavije je neznamen, če pa bi imeli svojo samostojnost in neodvisnost, bi v svetovnem merilu pomenili veliko več...“

43) „...Ne v tvojih, ne v mojih, v rokah nas vseh. Samo če si bomo podali roke, bomo svojo zgodovinsko dolžnost izpolnili; če ne, bomo kot slepci izgubili z zemeljske oble, z nagrobnim napisom: „Nedozorel plod“.“

44) Slovenec, kdorkoli si, kakorkoli ti je ime, kakrčnegakoli političnega prepričanja si, katerokoli mesto v sedanosti imaš, dolžnik si narodu — in nisi sam! Doprinesi svoj delež svojim otrokom in v hvaležnosti do prednikov. Ne boš rešil naroda sam, niti ne samo s prijateljstvom svojega političnega prepričanja. Preslabi boste! Vsi si moramo podati roke in stopiti preko razdorov in nezaupanja...“

45) V današnjih pogojih je mednarodna integracija nekaj nujnega. Ne sme pa biti vsiljena od zunaj, temveč svobodno izbrana. Lahko je samo gospodarska, ali tudi kulturna, lahko tudi politična. Kakšna naj bo, ne moremo odločiti sedaj. Odločiti bo morala generacija v svobodno zaješčeni in suvereni slovenski državi. Edino dejstvo je, da nam je jugoslovanska integracija preozka in kot takšna škodljiva.“

46) Strogo odklanjamo vsak nacionalizem in šovinizem; nočemo kratkoti pravic nobenemu drugim narodov, zase zahtevamo le uresničitev človeških in narodnih pravic, ki nam kot samostojnemu narodu pripadajo. Živeti hočemo tako, kakor bomo sami odločali...“

47) Boj za narodno neodvisnost in samostojno državo bo naš narod notranje zedinil in zabrisal tragična nasprotja, ki se pojavljajo že toliko desetletij...“

48) „Boj za narodno neodvisnost in samostojno državo bo naš narod notranje zedinil in zabrisal tragična nasprotja, ki se pojavljajo že toliko desetletij...“

49) „Nasprotja prihajajo v večji meri z manj pomembnih stvari...“

50) „Edino vezanost na skupne cilje, to je, boj za narodno samostojnost in neodvisnost, lahko zabriše ta nasprotja.“

51) „Graditi je treba na temeljih dejanskega stanja...“

52) „Da bo torej naša bodočnost samostojna in neodvisna, je nujno, da se zedinimo v prilikah in možnostih, ki nam jih daje sedanost, na poti k narodnemu cilju in tako odpravimo nasprotja.“

53) Posebej poudarjamo, da je to slovensko gibanje narodno in kot takšno nadstrankarsko...“

54) „Ni skrivnost, da nam Jugoslovija z gospodarskega vidika ni in ne more biti dovolj koristna. Za širše gospodarske odnose v okviru evropske ali svetovne ekonomije pa je osnovni pogoj neodvisna država. Prej ali slej je torej nujno potrebno, da si to državo ustvarimo, kajti svoboda in blaginja naše bodočnosti sta dostopni edino po tej poti.“

55) Do istega zaključka pridemo z družbeno-političnega stališča. Le zrelo osebnost lahko koristi človeški družbi; isto velja za narod. Samo narod, ki je dozorel, svo-

boden in samostojen, lahko resnično doprinese k napredku in reševanju problemov človeštva...“

56) „Mednarodni pomen Slovenije v okviru Jugoslavije je neznamen, če pa bi imeli svojo samostojnost in neodvisnost, bi v svetovnem merilu pomenili veliko več...“

57) „...Ne v tvojih, ne v mojih, v rokah nas vseh. Samo če si bomo podali roke, bomo svojo zgodovinsko dolžnost izpolnili; če ne, bomo kot slepci izgubili z zemeljske oble, z nagrobnim napisom: „Nedozorel plod“.“

58) Slovenec, kdorkoli si, kakorkoli ti je ime, kakrčnegakoli političnega prepričanja si, katerokoli mesto v sedanosti imaš, dolžnik si narodu — in nisi sam! Doprinesi svoj delež svojim otrokom in v hvaležnosti do prednikov. Ne boš rešil naroda sam, niti ne samo s prijateljstvom svojega političnega prepričanja. Preslabi boste! Vsi si moramo podati roke in stopiti preko razdorov in nezaupanja...“

59) V današnjih pogojih je mednarodna integracija nekaj nujnega. Ne sme pa biti vsiljena od zunaj, temveč svobodno izbrana. Lahko je samo gospodarska, ali tudi kulturna, lahko tudi politična. Kakšna naj bo, ne moremo odločiti sedaj. Odločiti bo morala generacija v svobodno zaješčeni in suvereni slovenski državi. Edino dejstvo je, da nam je jugoslovanska integracija preozka in kot takšna škodljiva.“

60) Strogo odklanjamo vsak nacionalizem in šovinizem; nočemo kratkoti pravic nobenemu drugim narodov, zase zahtevamo le uresničitev človeških in narodnih pravic, ki nam kot samostojnemu narodu pripadajo. Živeti hočemo tako, kakor bomo sami odločali...“

61) Boj za narodno neodvisnost in samostojno državo bo naš narod notranje zedinil in zabrisal tragična nasprotja, ki se pojavljajo že toliko desetletij...“

62) „Boj za narodno neodvisnost in samostojno državo bo naš narod notranje zedinil in zabrisal tragična nasprotja, ki se pojavljajo že toliko desetletij...“

63) „Nasprotja prihajajo v večji meri z manj pomembnih stvari...“

64) „Edino vezanost na skupne cilje, to je, boj za narodno samostojnost in neodvisnost, lahko zabriše ta nasprotja.“

65) „Graditi je treba na temeljih dejanskega stanja...“

66) „Da bo torej naša bodočnost samostojna in neodvisna, je nujno, da se zedinimo v prilikah in možnostih, ki nam jih daje sedanost, na poti k narodnemu cilju in tako odpravimo nasprotja.“

67) Posebej poudarjamo, da je to slovensko gibanje narodno in kot takšno nadstrankarsko...“

68) „Ni skrivnost, da nam Jugoslovija z gospodarskega vidika ni in ne more biti dovolj koristna. Za širše gospodarske odnose v okviru evropske ali svetovne ekonomije pa je osnovni pogoj neodvisna država. Prej ali slej je torej nujno potrebno, da si to državo ustvarimo, kajti svoboda in blaginja naše bodočnosti sta dostopni edino po tej poti.“

69) Do istega zaključka pridemo z družbeno-političnega stališča. Le zrelo osebnost lahko koristi človeški družbi; isto velja za narod. Samo narod, ki je dozorel, svo-

boden in samostojen, lahko resnično doprinese k napredku in reševanju problemov človeštva...“

70) „Mednarodni pomen Slovenije v okviru Jugoslavije je neznamen, če pa bi imeli svojo samostojnost in neodvisnost, bi v svetovnem merilu pomenili veliko več...“

71) „...Ne v tvojih, ne v mojih, v rokah nas vseh. Samo če si bomo podali roke, bomo svojo zgodovinsko dolžnost izpolnili; če ne, bomo kot slepci izgubili z zemeljske oble, z nagrobnim napisom: „Nedozorel plod“.“

72) Slovenec, kdorkoli si, kakorkoli ti je ime, kakrčnegakoli političnega prepričanja si, katerokoli mesto v sedanosti imaš, dolžnik si narodu — in nisi sam! Doprinesi svoj delež svojim otrokom in v hvaležnosti do prednikov. Ne boš rešil naroda sam, niti ne samo s prijateljstvom svojega političnega prepričanja. Preslabi boste! Vsi si moramo podati roke in stopiti preko razdorov in nezaupanja...“

73) V današnjih pogojih je mednarodna integracija nekaj nujnega. Ne sme pa biti vsiljena od zunaj, temveč svobodno izbrana. Lahko je samo gospodarska, ali tudi kulturna, lahko tudi politična. Kakšna naj bo, ne moremo odločiti sedaj. Odločiti bo morala generacija v svobodno zaješčeni in suvereni slovenski državi. Edino dejstvo je, da nam je jugoslovanska integracija preozka in kot takšna škodljiva.“

74) Strogo odklanjamo vsak nacionalizem in šovinizem; nočemo kratkoti pravic nobenemu drugim narodov, zase zahtevamo le uresničitev človeških in narodnih pravic, ki nam kot samostojnemu narodu pripadajo. Živeti hočemo tako, kakor bomo sami odločali...“

75) Boj za narodno neodvisnost in samostojno državo bo naš narod notranje zedinil in zabrisal tragična nasprotja, ki se pojavljajo že toliko desetletij...“

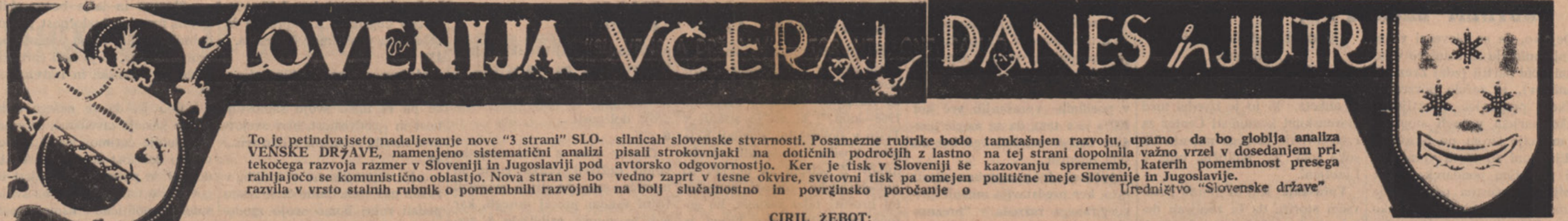
76) „Boj za narodno neodvisnost in samostojno državo bo naš narod notranje zedinil in zabrisal tragična nasprotja, ki se pojavljajo že toliko desetletij...“

77) „Nasprotja prihajajo v večji meri z manj pomembnih stvari...“

78) „Edino vezanost na skupne cilje, to je, boj za narodno samostojnost in neodvisnost, lahko zabriše ta nasprotja.“

79) „Graditi je treba na temeljih dejanskega stanja...“

80) „Da bo torej naša bodo

To je petindvajseto nadaljevanje nove "3 strani" SLOVENSKE DRŽAVE, namenjeno sistematični analizi tekočega razvoja razmer v Sloveniji in Jugoslaviji pod razljaljo se komunistično oblastjo. Nova stran se bo razvijala v vrsto stalnih rubrik o pomembnih razvojnih silnicah slovenske stvarnosti. Posamezne rubrike bodo pisali strokovnjaki na dotičnih področjih z lastno avtorsko odgovornostjo. Ker je tisk v Sloveniji še vedno zaprt v tesne okvire, svetovni tisk pa omejen na bolj slučajnostno in površinsko poročanje o tamkašnji razvoju, upamo da bo globlja analiza na tej strani dopolnila važno vrzel v dosedanjem prikazovanju sprememb, katerih pomembnost presega politične meje Slovenije in Jugoslavije. Uredništvo "Slovenske države"

CIRIL ŽEBOT:

ZAKAJ SO SOVJETI ZASEDLI ČEŠKOSLOVAŠKO?

Kaj je bil odločilni razlog za sovjetsko invazijo in zasedbo Češkoslovaške? Ali so jo zasedli zato, da rešijo podirajoče se zavestno varšavskega pakta, da ohranijo socialistični sistem na Češkoslovaškem, da preprečijo njega demokratizacijo, da onemogočijo gospodarsko osamosvojitve Češkoslovaške od Sovjetske zveze — ali pa morda zaradi kake taktične napake Dubčekovega vodstva?

Razlogi, ki jih ni bilo

Kakšno je torej bilo dejansko stanje različnih možnih razlogov za sovjetsko vojaško akcijo proti Češkoslovaški? Nikakih znakov ni bilo, da je Češkoslovaška nameravala enostranski umik iz varšavskega pakta. V povojnem svetovnem razmerju sil sta vlada in javno mnenje Češkoslovaške smatralo podporo Sovjetske zveze za nič manj važno kot jo pojmuje Poljska — vsaj do dokončne ureditve nemškega vprašanja. Nihče na Češkoslovaškem ni resno dvomil o tem vogelnem kamnu njihove povojne zunanje politike. Češkoslovaška je hotela poraziti

čiti svojo enostransko, na vzhod usmerjeno zunanjo trgovino kot važen člen gospodarskih reform za izboljšanje tehnologije in učinkovitosti svojega utrujenega gospodarstva. Ni pa bilo nobene nevarnosti, niti ne možnosti za kak velikopotezni ali nenadni gospodarski odcep od Sovjetske zveze. Tudi ni šlo za socializem. Na Češkoslovaškem ni bilo politične stranke ali vplivne skupine, ki bi resno zahtevala "obnovitev kapitalizma". Po dvajsetih letih skoraj popolnega podružabljenja proizvodnje in podjetništva ni bilo nobene praktične poti, po kateri bi bilo moč zopet "pozasebiti" glavnino gospodarstva v kakršnikoli bližnji bodočnosti. Zopetna vpostava vitve zasebnega podjetništva ni bila predvidevana niti v češkoslovaškem kmetijstvu čeprav je zasebno kmetovanje močno razširjeno tako v komunistični Poljski kot v Jugoslaviji. Zasebno podjetništvo je bilo omenjeno le v zvezi z uslugami in obrtni, kjer je dopolnilna zasebna pobuda bila za resno nujna, da bi rešili razpadajočo infrastrukturo dežele in dvignili življenjski standard po dvajsetih letih zanemarjanja in in nereda. Mimo tega pa so na Češkoslovaškem živahno razpravljali, kako bi mogli napraviti socialistična podjetja bolj samostojna in odgovorna; za nekaj podobnega pa se trudi tudi sovjetska zveza sama.

Vprašanje demokratizacije

Preostaja še vprašanje demokratizacije razvoja na Češkoslovaškem. Po januarski spremembi vodstva komunistične partije so se pojavile tri nadaljnje prvine

postopnega demokratičnega razvoja. Štiri nekomunistične "stranke" komunistično-nadzorovane Narodne fronte (dve na Češkem in dve na Slovaškem) so tu di spremenile svoja vodstva in se brez hrupa trudile, da bi si izbojevale mero neodvisnosti v okviru socialistične koalicije; toda zaradi njih pretekle uslužnosti komunistični pratiji njih moralna in številna moč nista bili veliki. Cenzura časopisja in drugih sredstev javnega mnenja je bila odpravljena, toda domala vsi vodilni novinarji so bili preizkušeni člani komunistične partije ali njenih koalicijskih partnerjev v Narodni fronti; to velja tudi za LITERARNI LISTY ko-

ražen tehnik združenja pisateljev. Mimo progresivcev v komunistični partiji in Narodni fronti so se vršili napori za uzakojenje neformalnih političnih skupin kot n. pr. združenja "zavzetih ne-partijskih ljudi" ter oživljenja Socialno-demokratske stranke. Po vojni je ena skupina socialnih demokratov vstopila v komunistično partijo, istočasno pa je socialno-demokratska stranka bila zatrta. Če bi po januarski spremembi socialno-demokratska stranka zopet bila dovoljena kar pa se ni zgodilo — bi utegnili imeti možnost, da bi se razvila v učinkovito opozicijsko stranko, morda celo zmoglo pomeriti se z reformirano komunistično partijo za vodstvo dežele v ne tako oddaljeni bodočnosti.

Obstoja poseben znak, ki kaže na sovjetski strah pred prav tako socialistično demokratizacijo Češkoslovaške. Vir iz bližine češkoslovaške delegacije na sestanku v Črni nad Tiso je po tistem trdem sestanku razkril, da je bila edina resnična koncesija, ki so jo sovjetski voditelji izsilili iz češkoslovaške delegacije v Črni, obveza, da ne bodo dovolili oživljenja političnih strank mimo nadziranih partnerjev v Narodni fronti. Bilo ja jasno, da je glavna žrtev te koncesije bila socialno-demokratska stranka.

Dubčekova osnovna napaka

Novo vodstvo komunistične partije z Dubčkom na čelu se je odločilo za previdno in omejeno demokratizacijo in federalizacijo dežele kot za edino pot, po kateri bi mogli dobiti moralno podporo Čehov in Slovkov za osnovne gospodarske reforme, ki bi edine mogle rešiti socialistično Češkoslovaško zastoja v katerega je centralistična uprava sovjetskega sloga pahnila gospodarstvo, ki je pred drugo svetovno vojno bilo najbolj napredno po vojni pa edino nerazrušeno, narodno gospodarstvo v srednje-vzhodni Evropi. Pri tem je Dubček bil prepričan, da bo reformirana in progresivna komunistična partija pod njegovim spričo naraščajočega sovjetskega pritiska vedno bolj popularnim vodstvom dosegla tako široko podporo ljudstva, da bo mogla ostati na oblasti kot "demokratično" potrjena vlada dežele.

Toda v Dubčekovi viziji je bila ena vrzel. Kongres komunistične partije, ki naj bi bil izvolil novo, popolnoma progresivno vodstvo na vseh stopnjah, je bil odložen predlog — do septembra. To se je moralo Sovjetom zdeti kot ključni znak slabosti, ki jim je obenem dal dovolj časa, da onemogočijo Dubčkove načrte. Če bi se kongres partije bil vršil vsaj takoj po varšavskem pismu meseca julija, če že ne prej, bi do sovjetske invazije morda ne bilo prišlo. V tem primeru bi Sovjeti ne bili mogli imeti iluzije o široko razkazanem partijskem vodstvu s številno konservativno frakcijo

pripravljeno, da sodeluje z njimi pri uničenju začete evolucije k socialistični demokraciji.

Tako pa je nesrečna odločitev kongresa ohranjala sovjetsko iluzijo, in Moskva je imela dovolj časa da udari. Toda Sovjeti niso našli kolaboratorjev ne v Pragi in ne v Bratislavi. Vendar so na Češkoslovaškem in poskušajo znova vpostaviti obrablen in zasovraženi sovjetski slog "socializma". Morda v tem ne bodo uspešni; pa tudi demokratična renasansa ne bo mogla cveteti v okupirani deželi pod kompromitiranim vodstvom.

Sedaj ja na Jugoslaviji kot edini komunistično-vladani deželi v Evropi, ki je sovjetska vojaška sila ne more neoparvano zasedati da pokaže ali sta ustaljeni komunistični režim in socialistični sistem sposobna mirne demokratične evolucije. Jugoslavija je že blizu tega, da razvije socialistično tržno gospodarstvo kot ga Dubčkova Češkoslovaška ni imela časa razviti. Toda Jugoslavija še nima ustanov za resnično svobodno javno razpravljanje in ne bistvenih prvih političnega pluralizma, kot jih je Češkoslovaška že bila dosegla. Svet se bo odlej oziral ne Jugoslavijo za znamenji v smeri socialistične demokracije, ki je bila tako brutalno onemogočena na Češkoslovaškem.

Ciril A. Žebot je profesor gospodarskih ved na Georgetown University. On se je pred kratkim vrnil z daljšega študijskega potovanja na Češkoslovaškem. Kjer je bil, pričča stopnjujoče se krize, ki ji je sledila sovjetska invazija. Na poti domov je napravil kratek primerjalni obisk v Ljubljani.

PRAGA, BRATISLAVA IN LJUBLJANA

Ciril A. Žebot
Profesor gospodarskih ved
Georgetown University, Washington, D.C.

V začetku julija sem iz Washingtona odpotoval na Češko-Slovaško, da en mesec opazujem in preučujem tamkašnja gospodarska in druga spreminjanja ter reforme, ki so se pospešno vršile po januarski zamenjavi državnega in političnega vodstva. V Pragi in Bratislavi sem bil gost češkega in slovaškega gospodarskega inštituta pri akademiji znanosti.

Ker je čas mojega bivanja na Češko-Slovaškem po naključju sovpadel z naglim zorenjem politične krize po zaključeni vojaških manevrih varšavskih sil koncem junija, sem poleg prvotnega namena mojega obiska doživel in spoznal tudi edinstveno politično preobrazbo Čehov in

Slovakov, ki je tako začudila ves svet v novih načinih in oblikah enotnega pasivnega odpora vse ljudstva nenadni sovjetski vojaški invaziji in okupaciji.

Po tolikih ključnih spoznanjih na Češko-Slovaškem sem se ob vrnitvi v Ameriko želel za nekaj dni ustaviti v Ljubljani, da primerjam silnice, stopnje in oblike razvoja na Češkem in Slovaškem z onimi v Sloveniji in Jugoslaviji.

V Ljubljani sem imel priložnost za strokovne razgovore z izvedenci pri slovenskem Inštitutu za gospodarska raziskavanja. Razgovori so se tikali sedanjega stanja slovenskega gospodarstva in poteka gospodarskih reform ter pripravljanja dolgo-

ročnega programa za razvoj Slovenije.

Poleg omenjenih strokovnih razgovorov sem v Ljubljani obiskal bolnega očeta svoje žene, prižgal svečo na grobnici dr. Korosca in dr. Kulovca na Navju ter na grobu Franceta Casarja v Smarjah pri Grosupljem. Poromal sem tudi na Brezje, da se spomnim tudi vseh tistih, katerih grobov nisem našel, in prosim za lepšo bodočnost slovenskega naroda.

Primerjava razvoja in dogajanj na Češkem, Slovaškem in v Sloveniji mi je odkrila zanimive podobnosti in različnosti, o katerih bom obširneje pisal v bližnji bodočnosti.

NARODOSTNA PROBLEMATIKA IN ZVEZNA USTAVA

Mate Resman:

Najvažnejši predmet razgovorov v Hrvatski in Sloveniji je razočana možnost, da bodo narodom v Jugoslaviji, kot Slovincem, Hrvatom, Srbam in Makedoncem, dali gotovo obliko avtonomne državnosti v okviru Jugoslavije.

Poglavitna prednost nove ureditve naj bi bila ta, da bi Slovenci, Hrvati in drugi imeli več besede o lastnih finančnih in drugih lokalnih zadevah, kot v preteklosti." Theodore Andrica, dopisnik "The Cleveland Press", 25. julija 1968.

I. V članku "Hrvaški narod in jugoslovanska socialistična skupnost", ki ga je objavila "Teorija in praksa" septembra 1967, pravi Mika Tripalo: "Po daljšem obdobju je VIII. kongres ZKJ vnovič načel javno razpravo o odnosih med narodi pri nas. V marsikaterem predelu naše države so bili zaradi oživljanja te razprave, zlasti pa zaradi dejstva, da obstajajo novi nereseni problemi v odnosih med narodi, presenečeni; to presenečenje izvira iz zmotnega prepričanja, da so bila z zmago socialistične revolucije vsa vprašanja odnosov med narodi enkrat za vselej rešena. Pozabljali smo, da razpravljanje o odnosih med narodi v večnarodni skupnosti ne smemo zanemarjati. Življenje in družbeni razvoj načenjata vedno nove probleme, in družbena avantgarda si mora biti z njimi na jasnem."

V okviru sedanje zvezne ustave iz leta 1963 bodo nacionalni in mednacionalni problemi prav gotovo še nadalje obstajali in se pojavljali v novih oblikah.

Jasno je, da vseh nacionalnih problemov ni mogoče rešiti z ustavnim reševanjem, ker so plod življenjskih, zgodovinskih, zemljepisnih, kulturnih, religioznih, etičnih, socialnih in gospodarskih dejavnikov in silnic prostorov in dob v razvoju posameznih narodov. Vseh tako prepletenih narodnih, življenjskih in duhovnih problemov ni mogoče ujeti v pravne norme in jih z njimi reševati, ker že po svoji naravi v veliki meri niso podvrženi pravnim normam. Nasprotno pravne norme je potreba graditi na njih temeljih

tako, da ne delajo sile življenju.

II. Sedanja ustava Jugoslavije že po svoji osnovni zamisli ne more rešiti v zadovoljivi meri narodnostne problematike in vprašanja odnosov med narodi Jugoslavije. Sedanja zvezna ustava v po svoji osnovni zamisli odraža stališče, da je pravica narodov, da si sestavljajo, do samoodločbe konsumirana, da je skupnost tista, ki določa in ureja položaj narodov in odnose med njimi in z vrha predpisuje "kaj" in "kako". Prva je zvezna ustava, ki se sklicuje na suverenost jugoslovanskega delovnega ljudstva, kot vrhovno suverenost, njej šele smejo slediti republiške ustave in morajo ostati v njenem okviru.

Razmerje med republikami in zvezo torej ni državopravno in pogodbeno, ampak je ustavnopravno in predpisano. S tem so odpravljene suverene pravice posameznih narodov, ki sestavljajo Jugoslavijo. Republika ni narodna država, narodi nimajo državnosti.

Republika je po svoji pravni in družbeni vsebini originarna avtonoma samouprava. Pridevek "originarna" je tudi le bolj teoretičnega, kot praktičnega značaja. Iz besedila člena 108 zvezne ustave moremo sklepati, da je republika pristojna na vseh področjih javnega življenja "izvzemši tiste zadeve, ki so po tej ustavi pravica in dolžnost federacije." Zvezna ustava pa pridruže federaciji toliko kompetenc na zakonodajnem in upravnem področju, da republiko skoraj ne ostane področje, ki bi ga mogla originarno urejevati. Pri vsem tem pa je že utrjena pra-

ksa zveznega zakonodajalca, ki krepko prestopa meje zveznih kompetenc, ki naj bi bile zarisane z zvezno ustavo, ali bolje duhom zvezne ustave, kot pravijo nekateri, ker besedilo ustave ni popolnoma jasno. To se dogaja predvsem v slučajih takoiimenovanih "temeljnih" zakonov, v katerih naj bi zvezni zakonodajalec položil te temelje, osnove, drugo pa prepustil republiškim zakonodajalcem.

III. Oglejmo si, kaj vse pridruže zvezna ustava federaciji in kako ji dela izključno, temeljno ali vsaj splošno kompetentno na vseh področjih javnega življenja. Videli bomo, da jo preveča silovita težnja po popolnem izenačenju in enotnem pravnem, političnem, gospodarskem in socialnem sistemu. Prizadeti člani zvezne ustave pravijo takole:

113. člen: V socialistični federativni republiki Jugoslaviji uresničujemo in zagotavljamo narodi in občani suverenost, teritorialno neokrnjenost, varnost, obrambo Jugoslavije, mednarodno odnošaje Jugoslavije, enotnost družbeno-ekonomskega in političnega sistema, enotnost gospodarstva države, usmerjanje in usklajevanje splošnega gospodarskega razvoja ter temeljne svoboščine in pravice človeka in občana. Prav tako usklajujejo svoje politične, gospodarske, kulturne in druge skupne interese.

114. člen: Federacija varuje suverene pravice in enakopravnost narodov ter socialistično družbeno in politično ureditev republik.

115. člen: Na teh področjih ter na drugih področjih, za katere je po tej ustavi določena njena neposredna odgovornost, ima federacija izključno pravico in dolžnost, izdajati zakone in druge predpise ter jih neposredno izvrševati, in je odgovorna za njihovo izvrševanje tudi tedaj,

kadar so posamezne take zadeve dane v pristojnost drugih državnih organov ali organizacij.

116. člen: Pravica in dolžnost federacije je, da zagotavlja enotnost gospodarskega sistema in sistema delitve družbenega proizvoda.

Federacija zagotavlja tudi enotnost političnega sistema, sistema družbenega samoupravljanja ter temeljne svoboščine in pravice človeka in občana.

117. člen: Federacija zagotavlja enotnost denarnega in kreditnega sistema, določa politiko emisije denarja in zagotavlja kontrolo denarnega obtoka.

Izdajanje bankovcev in kovanega denarja opravlja Narodna banka Jugoslavije.

Federacija predpisuje obvezne depozite bank pri zveznih bankah ter pogoje in način za uporabo deviznih in podobnih rezerv in depozitov.

119. člen: Za uresničevanje svojih pravic in dolžnosti, ki so določene v tej ustavi, in za zagotavljanje enotnega temelja pravnega sistema izdaja federacija popolne, temeljne in splošne zakone.

Zvezni zakon in drugi splošni akti so obvezni na vsem območju Jugoslavije, če ni v samem predpisu oziroma aktu določeno, da se uporabljajo na ožjem območju.

Na področjih, na katerih izdaja federacija popolne zakone, smejo republike urejati posamezna vprašanja, če zveznega zakona ni ali če so z zveznim zakonom za to pooblaščen.

Na področjih na katerih izdaja federacija temeljne zakone, urejajo republike tiste odnose, ki niso urejeni z zveznim zakonom, lahko pa popolnoma urejajo vse odnose s takega področja, če zveznega zakona ni.

se nanašajo na vprašanja, urejena z zveznim zakonom, če ni v samem zveznem zakonu drugače določeno.

V popolnem in temeljnem zveznem zakonu je lahko posamezna republika pooblaščen, da v svojem zakonu drugače uredi posamezna vprašanja.

120. člen: V okviru svojih pravic in dolžnosti lahko izdaja federacija splošne zakone na področju prosvete in kulture, zdravstva, socialnega varstva in na drugih področjih, za katere ne določa ta ustava da izdaja federacija druge zvezne zakone.

S splošnimi zakoni se določajo splošna načela za urejanje odnosov, ki imajo pomen za temeljno enotnost družbenega in političnega sistema.

Republike izdajajo svoje zakone v skladu z načeli, ki jih določa splošni zakon in so dolžne spraviti jih v sklad s pozneje izdanim splošnim zakonom.

121. člen: Federacija določa splošno smer gospodarskega razvoja države in temeljna razmerja v delitvi družbenega proizvoda, usklajuje razvoj gospodarstva in odnose med gospodarskimi panogami in področji, določa smer in pogoje za ekonomsko menjavo s tujino, izenačuje splošne pogoje za delo in proizvodnjo dohodka, da bi se uresničevalo načelo delitve po delu, in ustvarja čim bolj ugodne splošne pogoje za uresničevanje skupnih interesov delovnih ljudi, dejavnosti delavnih organizacij in funkcij družbeno-političnih skupnosti na področju družbeno-ekonomskih odnosov.

124. člen: Federacija sme s predpisi:

1. Nalagati delovnim organizacijam in družbeno-političnim skupnostim obveznost, ustvarjati rezervna družbena sredstva, ter delovnim organizacijam obveznost, uporabljati določen del svojega dohodka, s katerim samostojno razpolagajo, za razvoj materialne osnove svojega dela oziroma za gospodarski in družbeni razvoj, če je potrebno za

stabilnost gospodarstva ali za uresničevanje temeljnih materialnih razmerij, ki jih postavlja družbeni plan Jugoslavije;

2. začasnno prepovedati delovnim organizacijam in družbeno-političnim skupnostim razpolaganje z določenimi družbenimi sredstvi, kadar je to neogibno, da se prepreči in odvrne večje gospodarske motnje in večja nesorazmerja v izvrševanju družbenega plana Jugoslavije, ali kadar to terjajo interesi narodne obrambe ali druge izredne potrebe države;

3. nalagati delovnim organizacijam in družbeno-političnim skupnostim obveznosti, ki imajo pomen za narodno obrambo.

125. člen: Z zveznim zakonom se določajo viri in vrste dohodkov družbeno-političnih skupnosti.

Če je to potrebno, da bi bil zagotovljen delovnim ljudem in delovnim organizacijam enakopraven položaj v poslovanju in delitvi družbenega proizvoda, ali če to terjajo uresničevanje temeljnih materialnih razmerij, ki jih postavlja družbeni plan Jugoslavije, lahko federacija določa meje, v katerih si smejo družbene politične skupnosti določati dohodke in druga sredstva.

160. člen: V izključno pristojnost federacije spada:

1. varstvo neodvisnosti in teritorialne neokrnjenosti Jugoslavije; organiziranje oboroženih sil in zadeve obrambe države;
2. varstvo s to ustavo določene državnega reda (državna varnost); varstvo s to ustavo določene ustavnosti;
3. predstavlanje socialistične federativne republike Jugoslavije; politični, gospodarski in drugi odnosi z drugimi državami in meddržavnimi organizacijami; mednarodne pogodbe vprašanja vojne in miru;
4. jugoslovansko državljanstvo; zavarovanje in kontrola meja; pravni položaj in bivanje tujcev v Jugoslaviji; urejanje in kontrola zunanje trgovskega in deviznega poslovanja ter druge

ga gospodarskega poslovanja s tujino; carine; določanje politične emisije denarja ter urejanje in kontrola denarnega obtoka; kontrola nad varnostjo zračne plovbe; kontrola nad potniškim prometom čez mejo; kontrola nad prometom blaga čez mejo, kontrola nad mednarodnim prometom in mednarodnimi zvezami;

5. organizacija federacije in izvrševanje nalog in zadev, za katere je po tej ustavi pristojna samo federacija.

161. člen: Na področju zakonodaje spadajo v pristojnost federacije:

1. Popolni zakoni: o družbeni lastnini; o lastninskih pravicah; o obligacijskih in drugih temeljnih premoženjsko pravnih razmerjih; o razlastitvi; o denarju in drugih plačilnih sredstvih; o plačilnem prometu; o kreditnem in bančnem poslovanju; o družbenem knjigovodstvu; o merah, standardih in tehničnih normativih, patentih, znakmah, vzorcih, modelih in o avtorski pravici; pomorski zakonik; zakon o zračnem prometu; o zasebnem položaju občano; o volilni pravici; o produkciji in prometu mamil in strupov ter o prometu z zdravili; kazenski zakonik; o sistemu gospodarskih postopkov; o izvrševanju kazenskih sankcij; o javni varnosti; o orožju in razstrelivih; o ureditvi gospodarskih sodišč; o ureditvi javnega tožilstva; o sodnih postopkih; o splošnem upravnem postopku; o upravnih sporih; o civilni zaščiti; o varstvu borec in vojaških invalidov; o drugih za enotnost gospodarskega območja pomembnih odnosih ter o tistih odnosih za katere je v tej ustavi določeno, da se urejajo samo z zveznim zakonom.
2. Temeljni zakoni: o gospodarskih organizacijah; o združenju delavnih organizacij; o gospodarskem poslovanju; o delu in varstvu pri delu; o delitvi družbenega proizvoda; o prispevku, davkih, taksah in drugih davkih (dalje na 4. strani)

V LASTNEM ZRCALU...

Dejstvo, da se Slovenci vedno bolj zanimajo za članstvo v komunistični partiji (zdaj Zvezi komunistov), je začelo povzročati nove preglavice partijskim funkcionarjem v vseh stopnjah organizacije širom po Sloveniji. V Ljubljani so temu vprašanju dali precejšen poudarek, saj je ljubljanska mestna organizacija najmočnejša v Sloveniji. Kako pa je lani napredovala, zgovorno kažejo naslednji podatki: lani so v organizaciji Zveze komunistov v Ljubljani 17 članov, med 10.000 kmeti na področju je 36 članov ZK, med 4.000 maturanti in absolventi poklicnih šol je 69, med 3517 vajenci pa 17 članov partije. In še to je značilno: v članstvo ZK je bil lansko leto sprejet iz zasebnega sektorja le en obrtnik, med tem ko je od 25.000 zaposlenih, ki so mlajši kot 25 let le 200 članov Zveze komunistov! Partijski funkcionarji razlagajo ta pojav predvsem v malomarnem odnosu o delavskih organizacij ZK do sprejemljanja ljudstva, pa je seveda drugačnega mnenja...

Težave z direktorji
Načelo reelekcije direktorjev podjetij je prineslo mnogo problemov in novih težav. Po statistiki, objavljeni meseca maja, se je pri zadnji reelekciji zamenjalo 22 odstotkov direktorjev v gospodarskih organizacijah. Letos je pod reelekcijo 1600 do 2000 direktorjev, od katerih jih ima samo petina visoko ali vsaj višjo izobrazbo; od ostalih pa ima dobra tretjina sredno strokovno izobrazbo, več kot tretjina nižjo strokovno šolo in osem odstotkov le osnovno šolo. Pri naslednji reelekciji opažajo, da se vsa razpisa javi zelo malo kandidatov. Poleg tega v mnogih razpisih so stavljeni taki pogoji, da se ne more nihče priglasiti ali pa nihče noče takega mesta. Tako je bil v enem razpisu pogoji — poleg zahtev po visoki izobrazbi tudi pogoj: 23 let prakse na vodilnem delovnem mestu. Ob tem je TEDENSKA TRIBUNA zapisala (29. maja): „Ker je bil razpis izšel pred kratkim, je kandidat moral očitno s prošlavo o sodelovanju teči v podjetje na direktorjski stolček, sicer ne bi našel tako veliko let na vodilnem delovnem mestu.“ V zvezi s tem se namalnim zanimanjem za direktorjska mesta listi pravi — med drugim: „Glavni razlog, da ljudje ne gredo na ta funkcija, pa je najverjetneje ta, ker je ta funkcija pri nas osvojena, delo razvrednoteno in četudi bi kakšnemu direktorju uspelo, da bi iz svoje utice oblikoval nebotičnik, ne bi za to dobil nobenega priznanja. Tako se trajno vsak sposoben trikrat premisli, preden sprejme direktorjsko mesto in skoraj vedno ugodno loči, da bo denar lažje zaslužil kje drugje.“ — Kakšen je položaj danes med direktorji v Sloveniji? Stidesev odstotkov teh direktorjev sploh nima tehnične izobrazbe, 80 odstotkov vodilnih kadrovskih služb nima ustrezne izobrazbe, v pravnih službah so ljudje, ki so pravno fakulteto nekakrat v življenju videli le od daleč, komercialisti so nepripravljeni, po pravilo skoraj vsi zanikar ekonomisti.

NARODNA PROBLEMATIKA IN ZVEZNA USTAVA

(nadaljevanje s 3. strani)
...in: o javnih posojilih; o proizvodnih in skladih; o zemlji, gozdu in vodah, cestah ter o izkoriščanju naravnih bogastev; o drugih pravnih sil; o prometnih blaginjah in storitvah; o družbenem planiranju; o prometu in zvezi; o varnosti prometa; o projektiranju in gradnji; o zvezi v javnih in drugih javnih ustanovah; o tisku in drugih oblikah informacij; o društvi; o socialnem zavarovanju; o zakonskem prekršku; o ureditvi sodišč; o službi notranjih zadev in o drugih službah, ki upravljajo zadeve, pomembne za vso državo; o odvetstvu, javnem pravobranstvu in pravem zastopanju;

ANKETA MED SLOVENSКИMI KOMUNISTI

Delo v Ljubljani je objavilo koncem januarja nekaj podatkov iz ankete, ki jo je izvedel med slovenskimi komunisti Center za raziskovanje javnega mnenja. Viskole sole za politične vede v Ljubljani.

Vprašanje: Kaj bi morali predvsem storiti, da bi izboljšali delovanje in ugled Zveze komunistov v Sloveniji?

Odgovori: največ — nad 53% — v vodstvo je treba izbrati ljudi, ki so v praksi dokazali, da so zavzemajo za boljše gospodarjenje, zaoupravljanje in bolj demokratične odnose in imajo ugled;

na drugem mestu — programe, sklepe kongresov in plenumov bi morali hitreje in dosledneje urediti;

na tretjem mestu — med komunisti bi moralo biti več tovariških odnosov;

na četrtem mestu — 45,9% — poostri moralna merila v Zvezi Komunistov in ukrepati proti tistim, ki rušijo ugled ZK;

na petem mestu — 44,3% — vsi člani morajo biti enako odgovorni in napake funkcionarjev je treba neprizanesljivo kritizirati.

Letos se je izjavilo za novo delovanje komunistov v občini.

Vprašanje: Katere napake in slabosti bi morali predvsem hitreje odpravljati, da bi boljše gospodarili in hitreje razvijali celotno gospodarstvo?

Odgovori: največ — 48,8% — hitreje uvajati najmoderneše stroje in tehnologijo;

na drugem mestu — 42,9% — klicati na odgovornost politične in gospodarske voditelje zaradi napak in izigravanja družbenih interesov;

na tretjem mestu — 40,8% — večja delovna disciplina in sploh odnos do kvalificiranih, nekvalificiranih in drugih delavcev;

na četrtem mestu — 40,5% — izboljšati delo vodilnih ljudi in strokovnjakov (mlajše in boljše strokovnjake na vodilna mesta, večja osebna odgovornost, boljše nagajevanje, itd.);

na petem mestu — 40,3% — izboljšati organizacijo dela v podjetjih;

nadalje še: bolj skrbeti za človeške odnose v podjetjih in dati več moralnega priznanja dobrim delavcem — 33,3%.

Vzroki nezadovoljstva: vse večje razlike in življenjski ravni med posameznimi sloji (55,9%); nepravilna in neustrezna merila pri nagajevanju (46,7%); premajhna družbena kontrola (43,9%); preveliko denarja za šolstvo, zdravstvo in druge družbene službe (42,3%); neusplošeni ljudje na vodilnih mestih, ko usposobljeni mlajši nimajo ustrezne zaposlitve (39,9%); neurejena vprašanja v gospodarstvu, ki bi jih morali rešiti državni organi (39,4%).

Vzroki, ki slabo vplivajo na odnose med narodi v Jugoslaviji: zaradi neenakomerne razvisti republik so interesi različni (50,9%); prelivanje sredstev med republikami ni jasno ugotovljeno in znano javnosti (43,9%); državni predpisi dajejo včasih prednost podjetjem, ki so osredotočena v eni republiki (32,1%); razvita področja so preveč obremenjena s prispevki za federacijo (29,2%); ostanke nekdanje

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

Sedanja zvezna ustava in pakt, ki jo narekujejo osnovne ustavne zamisli ne upošteva zelo pomembnih, dejanskih, narodnostnih, gospodarskih, kulturnih, zgodovinskih in zemljepisnih razlik med narodi, ki sestavljajo Jugoslavijo. Sedanja zvezna ustava skuša upoštevati ne le raz-

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

Sedanja zvezna ustava in pakt, ki jo narekujejo osnovne ustavne zamisli ne upošteva zelo pomembnih, dejanskih, narodnostnih, gospodarskih, kulturnih, zgodovinskih in zemljepisnih razlik med narodi, ki sestavljajo Jugoslavijo. Sedanja zvezna ustava skuša upoštevati ne le raz-

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

Sedanja zvezna ustava in pakt, ki jo narekujejo osnovne ustavne zamisli ne upošteva zelo pomembnih, dejanskih, narodnostnih, gospodarskih, kulturnih, zgodovinskih in zemljepisnih razlik med narodi, ki sestavljajo Jugoslavijo. Sedanja zvezna ustava skuša upoštevati ne le raz-

Sedanja zvezna ustava in pakt, ki jo narekujejo osnovne ustavne zamisli ne upošteva zelo pomembnih, dejanskih, narodnostnih, gospodarskih, kulturnih, zgodovinskih in zemljepisnih razlik med narodi, ki sestavljajo Jugoslavijo. Sedanja zvezna ustava skuša upoštevati ne le raz-

Sedanja zvezna ustava in pakt, ki jo narekujejo osnovne ustavne zamisli ne upošteva zelo pomembnih, dejanskih, narodnostnih, gospodarskih, kulturnih, zgodovinskih in zemljepisnih razlik med narodi, ki sestavljajo Jugoslavijo. Sedanja zvezna ustava skuša upoštevati ne le raz-

Sedanja zvezna ustava in pakt, ki jo narekujejo osnovne ustavne zamisli ne upošteva zelo pomembnih, dejanskih, narodnostnih, gospodarskih, kulturnih, zgodovinskih in zemljepisnih razlik med narodi, ki sestavljajo Jugoslavijo. Sedanja zvezna ustava skuša upoštevati ne le raz-

Sedanja zvezna ustava in pakt, ki jo narekujejo osnovne ustavne zamisli ne upošteva zelo pomembnih, dejanskih, narodnostnih, gospodarskih, kulturnih, zgodovinskih in zemljepisnih razlik med narodi, ki sestavljajo Jugoslavijo. Sedanja zvezna ustava skuša upoštevati ne le raz-

Sedanja zvezna ustava in pakt, ki jo narekujejo osnovne ustavne zamisli ne upošteva zelo pomembnih, dejanskih, narodnostnih, gospodarskih, kulturnih, zgodovinskih in zemljepisnih razlik med narodi, ki sestavljajo Jugoslavijo. Sedanja zvezna ustava skuša upoštevati ne le raz-

Sedanja zvezna ustava in pakt, ki jo narekujejo osnovne ustavne zamisli ne upošteva zelo pomembnih, dejanskih, narodnostnih, gospodarskih, kulturnih, zgodovinskih in zemljepisnih razlik med narodi, ki sestavljajo Jugoslavijo. Sedanja zvezna ustava skuša upoštevati ne le raz-

Sedanja zvezna ustava in pakt, ki jo narekujejo osnovne ustavne zamisli ne upošteva zelo pomembnih, dejanskih, narodnostnih, gospodarskih, kulturnih, zgodovinskih in zemljepisnih razlik med narodi, ki sestavljajo Jugoslavijo. Sedanja zvezna ustava skuša upoštevati ne le raz-

nacionalne nestrpnosti in vpliv emigracije (24,4%); komunisti in druge zavestne sile odstranjujejo prepočasne vzroke napetosti med narodi (23,7%).

Razlog, da znašajo odgovori v poedinih vprašanjih več kot 100% je v tem, da se mogle pojedine osebe navesti več kot en sam odgovor.

ANKETA JE POMEMBNA ZLASTI zato, ker predstavlja mnenje privilegirane razrede v „brezrazredni“ družbi. Če bi izvedli anketo med reprezentanco skupni celotnega prebivalstva in bi seveda zajamčili tajnost ankete, si je lahko predstavljati, kakšni bi bili rezultati. —fs.

V ZROKI NARASČAJOČE DELINKVENCije MLADINE

Letoš spomlad so imeli v Ljubljani posebno posvetovanje, ki je obravnavalo naraščajočo delikvencijo mladine. Po poročilu ljubljanskega okrožnega sodišča je pokazala delikvencija mladine po 1. 1960 tolik obseg, da predstavlja resno nevarnost za družbo.

Franc Pediček je po posvetovanju napisal v Naših razgledih (XVII—5) svoje mnenje glede vzrokov, zakaj delikvencija tako narašča. Njegovi vzroki so kaj zanimivi.

Statistični podatki kažejo dve značilnosti. Naraščajo predvsem dejanja, ki imajo za predmet lastnino (650 od 769 registriranih primerov). Razen tega izvira večina delinkventov iz družin, ki so na videz urejene ter imajo v družbi dober položaj (563 od 769 registriranih primerov). Iz tega sklepa Pediček:

1) Glavni vzrok naraščajoče delikvencije mladine je „vdiranje in razraščanje vulgarno ekonomistične mentalitete v zavest in aktivnost, v doživljanje in vrednotenje našega človeka; prek te transmisije pa vdiranje te miselnosti v krhko zavest otrok in mladine“. Čeprav je res, da je praktični materializem zelo razširjen tudi v t.zv. krščanskih delcih, bi se moral Pediček zavdati, da je komunizem tak materializem, ki se pospešuje z obljubljanjem raja na zemlji in s svojo materialistično filozofijo.

2) Kot drugi vzrok navaja „inflacijo šolske vzgoje“, kar mu pomeni spremembo šole v ustanovo, ki posreduje znanje, a ne vzgaja. „Javna tajnost je namreč, da je naša šola zašla in se še vedno globlje utaplja v hladnem in neoblikujočem intelektualizmu, v moralno predvsem nevturalnem scientizmu ter idejnem pozitivizmu.“ Tudi tukaj pozablja Pediček, da je prav zašla komunizma, da je odstranil vero iz šole. Po dovolj zgornem pričanju vse človeške zgodovine je vera še najtrdnjša opora vsake človeške morale.

3) „Tretji vzrok mladostniške delikvencije je prav gotovo v razširjajočem se etično-moralnem vakuumu tistih naših družin, ki jih je zapolnil snobizem standarda, snobizem sodobnih tehničnih dobrin.“ Tudi tukaj je treba pripisati glavno krivdo komunizmu. Komunistični sistem je načrtno silil žene za delo izven družine in s tem povzročil, da „so se medosebni odnosi v takšnih družinah grobo postvarili in intimno razvrednotili ter propadli ali na-

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

ni meri dokazuje, da so jo pravilno komunisti in odraža totalitarnost njihove miselnosti. Komunistična miselnost hoče uveljaviti svojo zamisel družbe in vseh področjih javnega in narodnega življenja in jo uresničevati ter varovati iz enega središča. Zaradi tega so govorili avtorji sedanje zvezne ustave (Kardelj in drugi) o „demokratičnem centralizmu“, nove dobe v razvoju jugoslovanskega socializma, ki se je pričela z ustanovitvijo zakonov iz leta 1953, tako dolgo dokler niso nacionalni problemi vdarili na dan in so morali o njih začeti javno razpravljati na osmem kongresu ZKJ, decembra 1964.

SLOVENIJA 1968 - KAM!

Zvezni sekretariat za notranje zadeve v Beogradu je nepovedal prinašati v Jugoslavijo in razširati brošuro „Slovenija 1968—kam?“, ki so jo tiskali v Trstu v slovenščini, v izdaji Skupine Ypsilon slovenskih akademikov. Z ozirom na to, ker so jugoslovanske oblasti pripisale tej brošuri tako važnost, bo gotovo zanimalo bralca kašna je njena vsebina in namen. Najbolj jasno bodo to očrtali nekateri ključni odstavki iz knjžice same:

SLOVENSКИ JAVNOSTI

...Kot sinovi slovenskega naroda smo rastle skozi leta v te misli in z njimi. Postale so del nas — mi njihovi.

Kdorkoli bi iskal v njih bodisi čisto znanstveno študijo, bodisi polemično razpravo, se bo oddaljil od naših namenov. Slednja zaključki so bili namreč položeni na papir za slehernega, ki se čuti živ ud slovenskega naroda; in zato so pisani v jeziku, ki je razumljiv vsakomur izmed nas.

Ker nam je bil zaradi posameznikov v Sloveniji, ki razlagajo zakone po svoje, tisk v domovini onemogočen, smo se morali zaenkrat odločiti za tiskanje v zamejstvu. S strani naroda pričakujemo ob tem razumevanje, od republiških voditeljev pa dovoljenje za svobodno širjenje svojega nikomur zlonamerne narodnega dokumenta.

ZA SLOVENSКИ NAROD IN NJEGOVO OSEBNOST

1. Ta naš dokument je plod skupnega in resnega premišljanja o dosedanjem razvoju našega narodnega življenja, na tej osnovi pa je istočasno tudi konkreten pogled na njegovo bodočo pot in poziv vsem zavednim Slovcem...

2. Gre za doseg polno razvite in zrele narodne osebnosti z urednicitvijo slovenske državne samostojnosti in neodvisnosti; le z njo bomo dosegli mesto, ki nam v sklopu človeške družbe pripada...

3. Razvoj človeške družbe teži za neko sintezo, od katere se pričakuje, da bo prinesla lepšo in svobodnejšo bodočnost. Ker se naš narod nahaja na meji med tema dvema „svetovoma“, ima za oblikovanje te sinteze, ki bo postala tudi del njegove osebnosti, ne le privilegirano, marveč tudi odgovorno mesto s posebnim nalogo, da k njeni urednicitvi doprinese čim večji delež.

4. Vse kaže, da bo ravno v teku prihodnjih dvajsetih let, če ne že veliko prej, napočil zgodovinski trenutek, ko bomo tudi Slovenci dosegli končno izoblikovano narodno osebnost in državno neodvisnost...

5. Zadnje stoletje se je nagnilo k našemu narodu z naklonjenostjo, zato zremo v svojo neposredno birokratsko vzgojno uradovanje z otroki ali na podkupovanje njihovih porazov in uspehov z različnimi darili sodobnih tehničnih pripomočkov ali pa na ponujanje in omogočanje nikomur odgovorne zunanje svobode...

6. Če so slovenski komunisti resno zaskrbljeni ob naraščajoči delikvenciji mladine, jim ne bo preostalo drugega kot — podobno kot so storili Sovjeti glede družine — pozabiti na svoje ideološke teze ter dopustiti veri neoviran dostop do mladine in do družin.

7. ličnost narodnih jezikov, a tudi na tem področju dela krivico, ker vztraja na novosodskem sporazumu in predpisuje uporabo srbsčine v vojski. Nešteto pa je dokazov, da v praksi ne upošteva in kršijo pravilne jezikovne določbe ustave, trmasto pa vztrajajo pri krivičnih.

8. Da vodi vse to do absurdnih situacij, je priznal Mitja Vošnjak, ko je na zasedanju odbora zvezne konference SZDL junija t.l. naglašal, da je absurd, da dobivajo mladi Slovenci v Italiji vajoške pozive v slovenščini, med tem ko jih Slovenci, ki živijo v Sloveniji ne dobivajo v materinskem jeziku.

9. Če praksa v jezikovnih zade-

10. preteklost, skoraj bi rekli, s hvaležnostjo, kar pa nas seveda ne sme oslepiti, da bi postali kratkovidni glede naše bodočnosti in svoje dolžnosti...

11. Čeprav smo z državljanško vojno doživeli veliko gorje in nesrečo, smo po drugi svetovni vojni vendar precej dosegli, kar nas je gotovo približalo k zrelosti. Dobili smo nazaj lep del svojega ozemlja, juridično pa smo vsaj na papirju postali enakopravna socialistična republika. Jugoslovanska ustava nam je priznala, da imamo kot narod, ki predstavlja eno od republik jugoslovanske federacije, pravico do samoločanja kakor tudi do odcepitve...

12. ...Se večjega pomena pa je, da je končno sam narod dosegel tisto stopnjo razvoja, ko si začne zavestno želeči svojo bodočnost ne v sklopu te ali one države, temveč v lastni državi. Da je to dejstvo, ki ga ni mogoče zanikati, nam dokazujejo razgovori z našimi ljudmi doma in na tujem.

13. Dosegli smo tisto stopnjo kulture, v kateri so nam dan vsi notranji pogoji za ploden in resničen kulturni razmah; manjka nam le prave svobode in neodvisnosti, to je okoliščin, v katerih bi ti notranji pogoji postali plodovitejši in s tem doprinesli svoj dozorel sad. Šele potem bi bila naša enakopravnost z drugimi narodi tudi stvarna; pokazali bi, da nimamo le enakih pravic kot oni, ampak tudi enake sposobnosti, da si svojo bodočnost ustvarjamo in kujemo sami...

14. Pravičnost zahteve po samostojnosti in suverenosti našega naroda temelji na ekonomski in družbeno-politični nujnosti razvoja Slovenije.

15. Nasprotja prihajajo v večji meri z manj pomembnih stvari... Edino vezanost na skupne cilje, to je, boj za narodno samostojnost in neodvisnost, lahko zabriše ta nasprotja.

16. Graditi je treba na temeljih dejanskega stanja... Da bo torej naša bodočnost samostojna in neodvisna, je nujno, da se zedinimo v prilikah in možnostih, ki nam jih daje sedanjost, na poti k narodnemu cilju in tako odpravimo nasprotja.

17. Posebej poudarjamo, da je to slovensko gibanje narodno in kot takšno nadstrankarsko.

18. Dolžnost teh, ki danes usmerjajo življenje našega naroda, kakor tudi onih, ki se z njihovimi nazori ne strinjajo, je, da pomagajo, odkrito ali prikrito, sprostiti sile, ki težijo za popolno narodno zrelostjo...

19. Napredna generacija pa naj ne čaka na posebne direktive „od zgoraj“, ampak naj po svojih možnostih začne delovati v konkretnih prilikah, ki jih je mnogo...

AKADEMSKI DOM ZA SLOVENCE

V predzadnji številki je Slovenska država priobčila pismo, ki je padlo nekaj novih dogodkov v Korotanu. Več drugih slovenskih časopisov je prav tako pisalo o istem dogodku ali točneje o istem položaju, ker je pač Korotan zelo važna ustanova ne le za slovenske koroške visokošolce, marveč za Slovence sploh.

Pred prvo svetovno vojno v Sloveniji ni bilo univerze in so slovenski akademiki morali v noprostanju Avstrijo na neslovenske avstrijske univerze. Brez dvoma je bila univerza v Gradcu najbližja; gotovo pa je na dunajski univerzi diplomiralo največje število slovenskih visokošolcev.

Se so med nami nekateri, ki bi vedeli povedati, v kakšnih razmerah so živeli in kolikšnim nevarnostim so bili izpostavljeni. Podroben življenjski opis Cankarja nam je lahko — kot je on sam ob drugi priložnosti zapisal — zrcalo za tiste čase in spomin.

Dunajski časi slovenskih akademikov pred prvo svetovno vojno so pa bili izredno pomembni za slovensko kulturno in politično zgodovino. Na Dunaju so nastala akademska društva, ki so odločno vplivala na narodno vzgojo slovenskih visokošolcev. Univerza, to lahko vsi razumemo, tega ni storila, niti ni mogla storiti.

Tudi v medvojnih in povojnih razmerah, ko je že bila ustanovljena v Ljubljani slovenska univerza, so majhna akademska združenja povezovala slovenske visokošolce povsod tam, kjer jih je bilo po več skupaj. Brez posebnega ozira na svetovni nazor ali ožji odnos do slovenskih politikov in političnih ustavnih vprašanj, slovensko akademsko društvo "Jadrani" v Trstu vri prevažno poslanstvo za bodočnost slovenskega Primorja. To samo kot primer. Se pa tega društvo globoko zaveda od svoje ustanovitve po vojni, ki se je izvršila v zelo razburkanem trenutku in v zelo razburkanem okolju, na klub fratelanc in grožnjam neslovenskih nestrpnosti.

Cerkveni zavodi v Rimu so v prvi vrsti cerkvene ustanove; so pa istočasno — vsaj narodni kolegiji — tudi narodne ustanove;

brez njih bi gotovo prenekateri mlad versko goreč duhovnik lahko ostal ob strani, v kolikor gre za njegovo narodno skupnost.

Ko R. Jurčec piše o življenju v Parizu in v svojih ter tudi splošno svetovnih dogodkih, kot jih je tam doživel v svoji knjigi Skozi luči in sence, ni prikazal iz mednarodnega stališča enega izmed najbolj važnih dejstev Pariza: pariškega univerzitetnega mesta. V tem je tudi velik pomanjkljaj njegove knjige, ki je veliko obetala. Studentski paviljon pariške univerze pomagajo ustvarjati pripadnikom vseh močih narodnosti neposredno stik z domom; so jim v vednosti opomin, da je pariško življenje priprava za delo med narodom iz katerega so izšli.

Prav je, da imajo pomembne svetovne univerze, ki so priključene in ki vabijo visokošolce od drugod, ob strani zavode, kjer se visokošolci tudi narodnostno in narodno-politično vzgajajo. Akademska rast sama tej zahtevi ne zadosti.

Slovenci smo bili morda preveč praktični, ali pa smo bili premalo praktični, da bi ta važen klic za dostojno in na primeren način uteljesili in slovenski visokošolci se je moral zadovoljiti z akademskimi društvi. Društva so vsaj toliko potrebna; ne morejo pa vedno dati enake širine kot akademski zavodi, kajti društva, posebno še slovenska, so ponavadi morda odprta bolj izključnim posameznikom. Imajo pa prav takšna, kot so svoje veliko poslanstvo. Narodni akademski kolegiji in domovi pa naj bodo odprti vsem visokošolcem iste narodnosti, saj je njihova poglobljena vloga ista kot vloga univerze same. Ponekod celo, kot je to primer v Španiji, so tudi ustavno del univerze.

Slovenci nimajo nikjer izven Ljubljane svojih akademskih domov. Slovenik v Rimu bo, daj Bog, kmalu postal stvarnost. Koroški Slovenci pa imajo na Dunaju Korotan; v kolikor bi presegal koroške potrebe, bi bilo prav in razveseljivo, ko bi lahko postal pravi slovenski akademski dom na Dunaju in, kot podobne ustanove drugod, pod širokimi vidiki pomagal slovensko vzgajati vse one slovenske visokošolce, ki jih bo pot zanesla tja.

j. m.

VESOLJSKI NAČRT "GEMINI"

Ameriška vesoljska agencija namerava s sedanjim načrtom APOLLO doseči izkrcanje človeka na mesecu. Prva dva ameriška vesoljska načrta, namenjena potovanju človeka v vesolje — MERCURY in GEMINI — pa sta bila posvečena solanju astronomov, razvoju tehnike vesoljskih poletov in preizkušanju opreme vesoljskih ladij.

Prvo obdobje ameriških vesoljskih poletov s posadko je sestavljala načrt MERCURY. V okviru tega načrta je astronom Alan B. Shepard postal 5. maja 1961 prvi Amerikan, ki je med 15-minutnim poletom dosegel višino 185 km preden se je v ladji "Freedom 7" spustil na Atlantski ocean, 483 km od kraja odmeta. Astronavt John H. Glenn pa je v ladji "Friendship 7" 20. februarja 1962 trikrat obkrožil naš planet. Načrt MERCURY je bil zaključen 16. maja 1963 s 34-urnim vesoljskim poletom astronauta L. Gordona Cooperja, med katerim je ta 22-krat obkrožil našo zemljo.

Znanje in zaupanje, ki so si ga ameriški vesoljski strokovnjaki pridobili s programom MERCURY je nudilo osnovo nadaljnemu koraku — preizkušanja vesoljske ladje v kateri je bilo prostora za dva astronauta. Ladja te vrste je dobila ime Gemini. Prva astronauta-potnika v taki ladji sta bila Virgil I. Grissom in John W. Young, ki sta 23. marca 1965 trikrat obkrožila naš planet in prvič v vesoljski zgodovini med poletom spremenila smer orbite. Med naslednjim poletom te vrste — 3. januarja 1965 — je astronaut Edward H. White izstopil iz kabine vesoljske ladje "Gemini 4" v kozmično praznino in tam ostal 22 minut, z ladjo ga je vezal le sedem in pol metra dolg posebni kabel.

Poleti načrta GEMINI, ki so

sledili — trije leta 1965 in pet leta 1966 — so prinesli vesoljskemu potovanju popolnoma nove dimenzije: dvignili so vesoljsko vozilo s posadko dalje od zemlje kot kdajkoli (do višine 1.365 km; eden izmed poletov je trajal skoraj dva tedna; pet astronomov je izstopilo iz ladij v orbitu na "sprehod" po vesoljskem prostornstvu, ki je skupaj trajal šest ur, poleg tega so nadaljnji šest ur stali v odprti kabini in izpostavljeni vesoljskemu okolju fotografirali vse kar so videli. Sposobnost manevriranja z vozili je astronomom omogočila srečanje dveh ladij v vesolju in povezavo enega vozila z drugim v orbiti. Uspešno je bilo izvedenih deset srečanj in devet povezav. Ob zaključku programa GEMINI (polet ladje "Gemini 12" od 11-tega do 15-tega novembra 1966) so ameriški astronomi skupaj prebili v vesolju že skoraj dva tisoč ur (1.993:42) ter 637-krat obkrožili naš planet. Pri tem je sodelovalo 16 astronomov, sedem od njih pri dveh ločenih misijah.

Izkušnje, ki sta jih prinesla načrta MERCURY in GEMINI, bodo seveda še razširjene z načrtom APOLLO, katerega velika vesoljska ladja ima prostora za tri astronaute. Toda program GEMINI je bil tisti, ki je prinesel osnovno znanje, ki bo služilo človeku pri velikih ciljih osvajanja vesolja v bodočnosti.

● Letos je bilo na praznik apostolov Petra in Pavla prvo mašnodini med poletom spremenila smer orbite. Med naslednjim poletom te vrste — 3. januarja 1965 — je astronaut Edward H. White izstopil iz kabine vesoljske ladje "Gemini 4" v kozmično praznino in tam ostal 22 minut, z ladjo ga je vezal le sedem in pol metra dolg posebni kabel.

Poleti načrta GEMINI, ki so

Knjige in revije

Kirschbaum, J.M., **Slovaks in Canada.** Toronto: Canadian Ethnic Press Association of Ontario. XVI — 468 strani; cena \$6 (broširana) \$8 (vezana) plus: odposiljanje.

Za stoletnico kanadakse federacije je eden vodilnih Slovkov v emigraciji, ki je že od svojih dijaških let tudi veliki prijatelj Slovencev ter častni član Slovenske narodne zveze, napisal obširno delo o Slovakah v Kanadi. Ker so Slovaki kot Slovenci še vedno predmet zmešnjav v predstavah Kanadčanov, je napisal avtor kratek zgodovinski in kulturni pregled Slovkov kot naroda. Naseljevanje Slovkov v Kanado opiše avtor v treh delih. Prvo skupino predstavljajo naseljenci pred I. svetovno vojno. To so bili predvsem gospodarski izseljenci, ki so kot drugi priseljenci iz Evrope gurali po rudnikih, gradili železnice ter krčili zemljo na zapadu. Druga skupina med obema svetovnjima vojnama je bila tudi predvsem gospodarska emigracija, delno povzročena po gospodarskem izkoriščanju Čehov, ki so v novi državi uničili v veliki meri cvetočo slovaško industrijo ter odredili Slovkom vlogo podelca. Tretjo skupino predstavljajo predvsem politični begunci po drugi svetovni vojni, ki so se zasil v križnem ognju med komunizmom ter češkim hegemonizmom. Slovaško dejavnost v Kanadi prikaže avtor v opisu delovanja slovaških narodnih ter verskih organizacij kot tudi slovaškega tiska. V posebnem poglavju govori o socialno-kulturni in politični integraciji Slovkov v kanadsko življenje. Navaja tudi glavne osebe, ki so prispevale s svojimi deli v kulturnem, znanstvenem ali gospodarskem področju sodobni kulturi Kanade. Delo zaključuje obsežen povzetek v francoščini, nekaj dokumentov, ki se nanašajo na delo, bibliografija ter imensko in stvarno kazalo. Med delom je tudi znatno število ilustracij.

K. Kirschbaum je opravil kljub velikim težavam, ki so bile v zvezi z izdajo njegove knjige kot tudi z zbiranjem gradiva, ki se ni bilo nikjer sistematično

zbrano, zelo važno delo tako za Slovake kot tudi za ostale Kanadčane. Brez njegovega truda bi se veliko tega gradiva izgubilo. Prav bi bilo, če bi tudi Slovenci našli kako možnost, da bi zbrali gradivo o Slovcih v Kanadi ter ga objavili v podobnem delu. Le na ta način bo namreč možno, da bo nekdo napisal resnično kanadsko zgodovino, ki mora predstavljati doprine vseh različnih skupin, ki so gradile Kanado, in ne samo Francozov in Angležov.

Ko clovek bere dr. Kirschbaumovo delo, ga pisec nehoti spominja na mnoge vzporednosti tako v opisu življenja doma kot tudi v izseljenstvu, ki jih je polno med Slovcij in Slovaki. Oboji bi po vsaji verjetnosti postali en narod, če nas madžarski vpad ne bi bil razdelil na dvoje. Skupno ozemlje, ki je danes pomadžarjeno, in zgodovinsko dogajanje na njem je zato razumljivo za Slovake in Slovence bolj ali manj skupna last. Ko smo imeli pred drugo svetovno vojno v Ljubljani zamenjance iz Bratislave, smo večkrat ugotovili, da še danes uporabljajo Slovaki in Prekmurci besede, ki so obema skupne, ki pa so se izgubile v drugih predelih Slovenije.

K odličnemu delu moramo iskreno čestitati tako dr. Kirschbaumu kot Slovkom. Edino pomanjkljivost kaže knjiga v pretirani skromnosti avtorja, da je svoje lastno delo skrli samo v opombe pod črto in pa v bibliografiji. Mnogi, ki ne poznajo Slovkov v Kanadi osebno, tako ne bodo dobili prave slike o vlogi, ki jo je in jo še igra dr. Kirschbaum.

Bernard J. Lambert, SHEPHERD OF WILDERNESS. Z avtorjem dovoljenjem so izdali v Avstraliji fotokopijo v zmanjšanem formatu z nekoliko spremenjenim znanjem ovojem (avstralska izdaja ima dodano Baragovslikeosorez) novi angleški življenjski Barage. Cena brožiranega izvoda je zatno cennejša kot ameriška originalna izdaja. Stane \$1.50 in jo je mogoče naročiti pri p. Bernardu Ambroziću, O.F.M., P.O. Box 136 Double Bay, N.S.W. 2028, Australija.

Protestni napisi po Sloveniji 1968

Konec maja so imeli na Muti protestno zborovanje zaradi osnovne šole. Na zborovanje je prišla tudi mladina z raznimi transparenti, med katerimi je bil tudi tale napis: "Siti smo obljub, ne maramo več drobtin! Muta molzna krava." — Kot pišejo domačini, je zborovanje uspelo! Zadnje čase je Slovenijo zajel val "prekinitve dela" — ali po domače — stavk. Kot beremo v slovenskih listih, ponekod pridejo stavkajoči delavci s protestnimi napisi in tablami, kot "DAJTE NAM KRUAHA! ZAHTEVAHO OBLASTI!" Na protestnem zborovanju študentov v Rožni dolini, ki se ga je udeležilo nad 2.500 študentov, je bilo moč videti tudi transparent: "STUDIRAJO NAJ TU DI OTROCI REVNIH IN NE LE BOGATI DRUŽINI!" In vse to se dogaja v socialistični družbi, kjer ima vsa oblast delovno ljudstvo!

Predavanja o združništvu na Sir George Williams University

Gospodar fakulteta Sir George Williams vseučilišča v Montrealu bo nudila v tem šolskem letu posebna predavanja "Teorija in praksa združništva" kot Economics 491. Predavanja bodo za redne študente, vpisati pa se bodo mogli tudi drugi samo za ta predavanja. Prvi predavatelj bo bivši tajnik Jugoslovanske zadrzne zveze George Davidovič, avtor knjige Towards a Cooperative World, economically, socially, politically. —fs.

● Ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik je poslal v imenu škofov, duhovnikov in vernikov Jugoslavije papežu Pavlu VI. brzojavko zahvale z izrazi soglasja z novo Pavlovo formulacijo vere. —fs.

SCHOOL PRAYER ISSUE LINKED TO VIOLENCE

How long will it take the heads of our government to realize that when God is neglected by a nation, patriotism crumbles, lawlessness increases, and the general behavior of its citizens deteriorates?

Since the Supreme Court ruled that the mention of God is illegal in our public schools, because the son of an atheist mother was offended by it, a President of the United States, an influential Negro leader, and a United States Senator have been assassinated.

Schools have been disrupted and violence is prevalent throughout the land.

What a travesty it is that in the public schools of a country whose founders were men of deep religious and patriotic convictions the pupils may not repeat the Lord's Prayer, which acknowledges a Supreme Being but no religious sect.

Yet so many of our young men, products of these same schools, are giving their lives, the ultimate sacrifice, far from their own shores.

What will future historians write about this situation in a country whose motto is "In God We Trust"?

It is the duty of every generation to see that its youth is prepared as well as possible for life.

It is our wonder we have colonies of "hippies", those strange young people who appear unable to accommodate themselves to maturity in our present modern life?

A little guidance during their formative years in the public schools might have made a great difference in their lives and their reactions to difficult situations.

There are many fine young people in our country who have had careful parental guidance, and good influences through their churches, but there are many other children who lack these benefits, who could gain much help through public schools not restricted as they are.

● V Sloveniji sta umrla dva zlatomašnika: Peter Paulič (Sv. Jernej pri Ločah) in Jozef Hauko (Rankovci). —fs.

SNOV ZA SODOBNI SLOVENSKI SLOVAR

(nadaljevanje)

liberalizacija — smer bodočega razvoja in naše veliko upanje; licence — dovoljenje, pravica; beseda že prehaja iz rabe; v našem gospodarstvu je tuja licenca najboljši nadomestek za domačo proizvodnjo; likvidirati — uničiti, odstraniti; odvzeti življenje in premoženje beseda likvidacija vzbuja pogosto strah in grozo pa tudi neprijetne spomine naših funkcionarjev v zvezi s povojnimi likvidacijami političnih nasprotnikov;

limanice — naprava za lovenje ptic in prevarane pošteni ljudi; med bivšimi borci in pripadniki OF se večkrat sliši besedna zveza: "ujeti smo bili na limance . . ."

limit — nova beseda, ki še nima pravega pomena; uveljavlja se pomenska zveza besed: "vsaka stvar ima svoj limit (mejo)"; limonada — osvežujoča pijača, plehko govoričenje (n.p. na partijskih plenitvah);

linija — črta, prog; letalska, telefonska, partijska, politična linija itd., če hočeš v našem sistemu uspevati in mirno živeti, moraš biti vedno "na liniji"; odklon od linije pomeni osebno propast.

literat — človek, ki ljubi besedo, pijačo in krizanteme; umetnik, zelo neprijetno bitje za našo družbo.

literatura — književnost, slovnost; znanstvena, strokovna, propagandna literatura (pri nas nabolj uradno negovana in podpirana).

ljubezen — vir največje sreče med ljudmi na zemlji; skrivna sila, ki lahko zelo spremeni človeka; poznamo mnogo vrst ljubezni: do deklet, do dela, do domovine, do denarja, do pi-

jače, do svobode itd. Pogovor: ljubezen gre skozi želodec; ljudstvo — množica ljudi, ki deli isto usodo ali prenaša isto trpljenje (n. pr. slovensko ljudstvo); naš sistem temelji na oblasti delovnega ljudstva — na papirju; v imenu ljudstva, za ljudstvo, iz ljudstva — to ima danes že smešni pomen; ljudska oblast — sistem, v katerem nihče ne verjame; Ljudska sodišča, ljudski procesi — sramota za našo generacijo; lomiti — iz celote delati kose; in ljudskem pogovoru pomeni tudi ponavljati napake; pogosto rabljene besedne zveze: "kaj ga lomiš", "vsi vprek ga lomijo", "naš sistem je ena velika polomija", itd.

luč — vir svetlobe, ki ga zamanj iščemo podnevi in ponoči, da bi nam pokazal pravo pot,

luknja — luknja, odprtina; naši zakoni so grajeni na samih luknjah;

lump — capin, postopač, goljuf; v množini pomeni tudi pripadnike novega razreda v naši brezrazredni socialistični družbi; pogosto se sliši beseda "lumparija";

luna — nebesno telo, naš zvesti sopotnik ali satelit; v poeziji — vir navdahnjenja, v ljubezni — vir sanjarjenja, v vesolju — cilj ameriško-sovjetskega tekmovanja, v našem socializmu pa cilj družbenega planiranja; najbolj rabljene besedne zveze: "jih luna trka", "ga luna nosi", "so še vsi za luno", itd.

lutka — igrača, tudi posnetek živali ali človeka, ki premika svoja ude s potegom vrvice — torej igrača, s katero se igrajo drugi, n. pr. naša Socialistična zveza, ki je še vedno lutka v rokah partije.

ONTARIO PROVINCE OF OPPORTUNITY

Government Information

oddelka provincialnega tajnika in ministra za državljansvo COMMUNITY UNITY CONFERENCES

Vrsta občestvenih konferenc, ki so bile omenjene v februarjem prestolnem govoru ob času otvoritve 28. Ontarijskega parlamenta, so posebej organizirane tako, da bi vzbudile interes občestvenih zadev in da bi se izboljšali medsebojni odnosi med novonaseljenci in že obstoječimi prebivalci Province.

Upati je, da se z javnimi razgovori, boljše ocenijo in ovrednotijo socialne in kulturne potrebe vsakega občestva ali okrožja in da se z njimi vspodbudi državljane in prostovoljniške organizacije, ne samo da igrajo bolj aktivno vlogo v občestvenih zadevah, ampak da skupaj z obstoječimi ustanovami vseh vrst oblasti vlade nastopajo skupaj roko v roki v iskanju rešitev problemov ter nudijo pomoč vsem občestvenim problemom, vključno tudi integraciji novonaseljencev.

Zivljensost vse te demokratične zamisli zavis v končni preiskavi od tega, kako daleč bo šla dejavna volja sodelovanja vsakega izmed vseh.

Prva taka konferenca je bila marca v Windsorju, kjer so sodelovali voditelji občestev in člani krajevnih uslužnostnih agencij. Organiziral jo je oddelek pokrajinskega tajnika v sodelovanju z Ontario Welfare Council in United Community Services velikega Windsorja.

Konferenca, ki bodo v drugih predelih Province bodo najavljene kasneje.

Dr. Jakob Ukmar — devetdesetletnik

Tiho — na duhovnih vajah — je 13. julija obhajal 90. obletnico rojstva starostar tržaških slovenskih duhovnikov dr. Jakoba Ukmar.

Rodil se je na Opčinah pri Trstu. Gimnazijo je študiral v Trstu, bogoslovje v Gorici. Posvečen je bil l. 1901. Doktoriral je na dunajski univerzi. Po prvi svetovni vojni je vodil začasno bogoslovje v Trstu, toda l. 1923 so ga upokojili. Odslej je služil v raznih škofijskih uradih in vlogah. L. 1940 je postal sodnik pokrajinskega cerkvenega sodišča v Benetkah, kjer se je večkrat srečal s poznejšim papežem Janezom XXIII. L. 1959 je bil imenovan za apostolskega protonotara.

Poleg skrbi za vzgojo mladine je dr. Ukmar napisal tudi dve knjigi o maši. Trenutno piše knjigo o zgodovini cerkvenih zborov ter o marioloških vprašanjih. —fs.

● Za 110 obletnico smrti slovenskega misijonarja apostolskega provikarja dr. Ignacija Knobleharja je organiziral Slovenski etnografski muzej razstavo Knobleharjevega zbirateljskega dela v gradu Goričane, skupno 196 predmetov od plemen Mari, Cir, Suli in Kik. —fs.

● Na Brezjah je umrl neumorni brezjanski spovednik Don Kostja Seljak, v Ljubljani pa Ivan Sešek, župnik v Dolenji vasi pri Ribnici. —fs.

● Biserno mašo je daroval Avguštin Zlobec, ki živi v pokolju v Mačkovljah. —fs.

● Planinsko društvo v Zeleznikih na Gorenjskem je oskrbelo spominsko ploščo na rojstni hiši kateheta, predavatelja in hribovlazca ter pisatelja Janka Mlavca (1874-1953) —fs.

● V Smokuču blizu Vrbe na Gorenjskem so odkrili spominško ploščo na rojstni hiši preleknoslovca prelata Toma Zupana. —fs.

● Uprava Družine v Ljubljani (Cankarjevo nabrežje 3-I) ima na razpolago barvno sliko brezjanske Marije Pomagaj. Slika je tiskana na umetniškem papirju v velikosti 35x50 cm in stane 4 nove dinarje. —fs.

● Zadnji seji škofovski konference v Jugoslaviji je predsedoval nadškof dr. Jože Pogačnik.

SLEDOVI KRISTJANOV V EMONI

Slovenski arheologi so pri odkrivanju sledov rimske naselbine Emone na področju današnje Ljubljane končno izkopali dokaze, da so živeli v Emoni pred prihodom Slovencev tudi kristjani. Stari dokumenti so sicer govorili o krščanstvu v Emoni (listine o škofu Maksimu, pismo sv. Hieronima emonskim devicam), toda do nedavnega niso arheologi odkrili ničesar, kar bi pričalo o navzočnosti krščanstva. Letos aprila pa so odkrili v neposredni bližini Titove ceste rimsko upravno postlopie. Na njegovi severni strani so odkrili tloris okrogle stavbe, ki ima v premeru deset metrov. Arheologi domnevajo, da je bila to škofova kapela. Poleg kapele so odkrili tudi ostanke kristlinice. Znanstveniki sodijo, da izvirajo te stavbe iz dobe med 4. in 6. stoletjem. —fs.

Po odhodu kardinala Seperja v Rim bi bili morali izvoliti novega predsednika, pa so soglasno odložili izvolitev na pozneje. —fs.

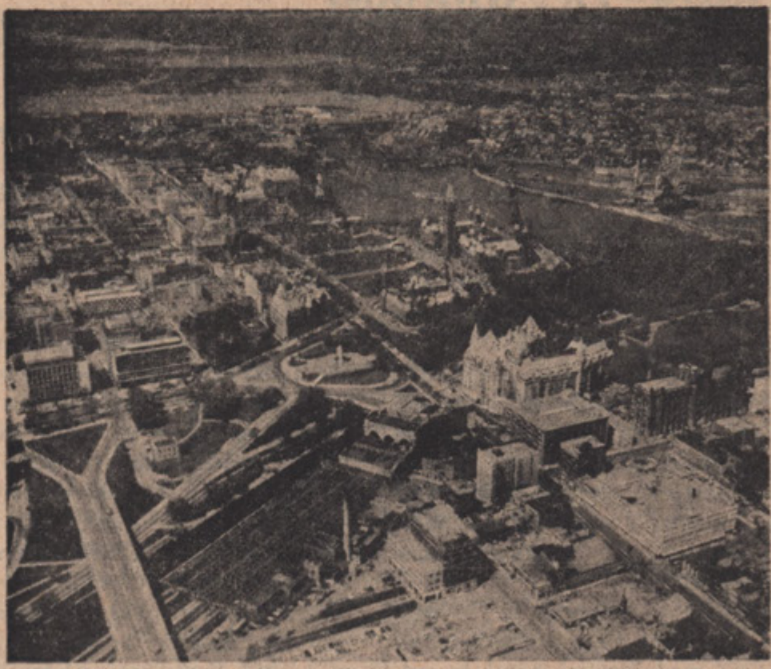
● General jezuitskega reda p. Arrupe je bil poleti na obisku v Sloveniji. Obiskal je jezuite v Mariboru in Borovnici, kjer je trenutno sedež ljubljanskih jezuitov, v Ljubljani pa je bil na vjudnostnem obisku pri Komisiji za verska vprašanja. —fs.

● Slovenski duhovnik Venceslav Rijavec je bil imenovan za generalnega vikarja škofije San Antonio — Manib v Ekvadorju. —fs.

● V Zagrebu so proslavili 40. obletnico smrti odličnega hrvatskega izobraženca dr. Ivana Merza s slovesnostjo v zagrebski katedrali. Proslave se je udeležila mladina v veliki meri. —fs.

● Ontarijska vlada je dostavila prvim občinam čke za vsoto občinskih davkov lastnikov in najemnikov hiš, za katere je prevzela odgovornost. Predvidevajo, da bodo dobili letos davkoplačevalci v Ontariju popusta za \$150.000.000, ker je provinca priznala, da so občinski davki na nepremičnine (v glavnem zaradi izdatkov občin za šolsvo) dosegli toliko višino, da predstavljajo že finančno kazen za lastnino. Teh \$150.000.000, ki jih občine ne bodo dobile od svojih davkoplačevalcev, jih bodo dobile od Province. —fs.

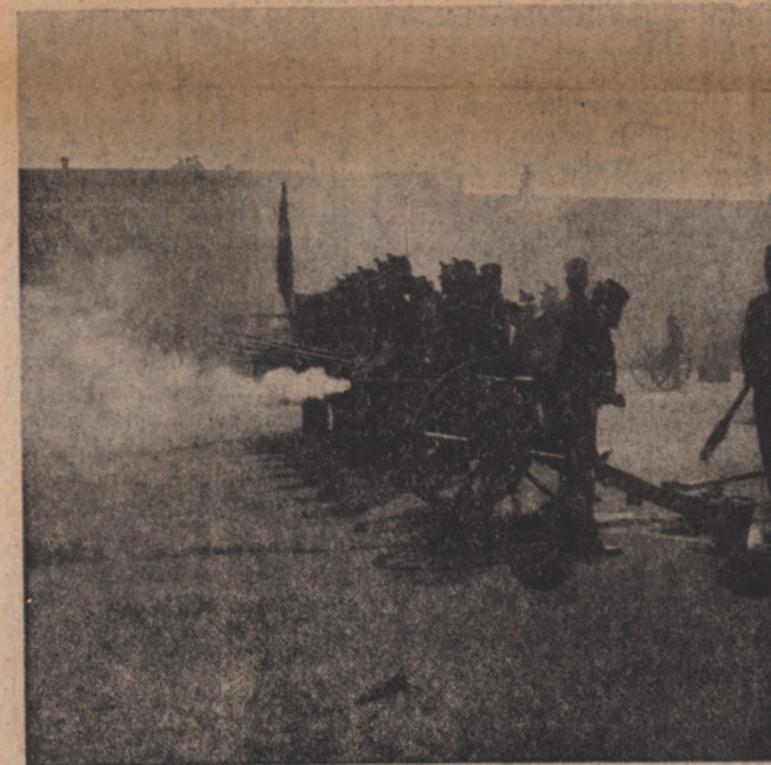
the Hon. John Roberts
Prime Minister of Ontario

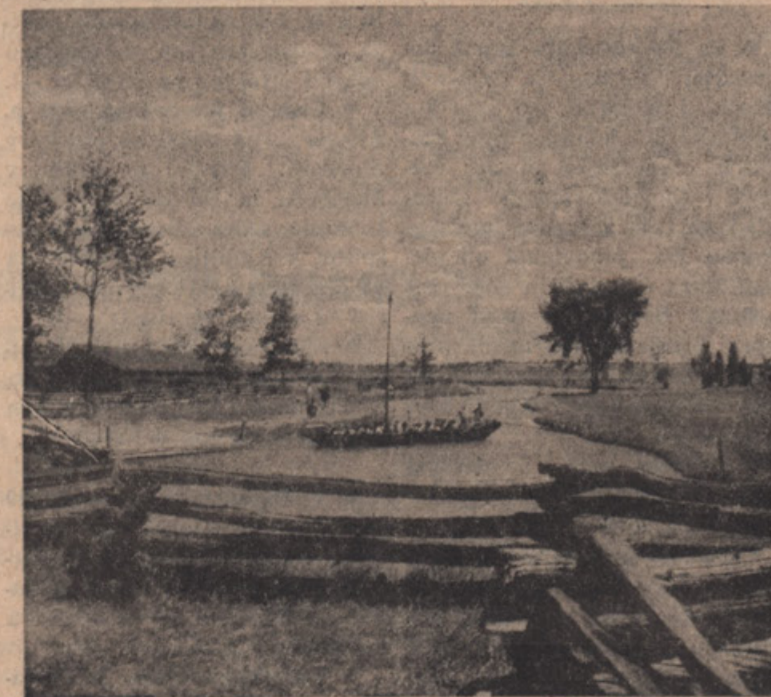
Pogled na prestolico Ottawa iz "helipterja".

Na obisku pri kanadskem zunanjem ministru g. M. Sharp-u v vladnem posloju v Ottawi.

"Bojna poljana" v trdnjavi "Henry" v Kingstonu

Na obisku v "Upper Canada Village"

• V okviru stalnih debatnih večerov v slovenskem centru Pen klubov v Ljubljani so letos 15. marca razpravljali o temi "Religija, znanost in tinitnost". Debatte so se udeležili tudi nekateri profesorji teološke fakultete. Za predsednico Miro Miheličevu, ki je nakazala temo, vzeto iz enega prejšnjih predavanj akademika Josipa Vidmarja, je povoril dr. Janez Janžekovič. V dveurni debati so se menjavali predstavniki komunizma in profesorji teološke

fakultete, vendar so po pisanju Družine porabili večino šasa, da so določili obseg pojmov. —fš.

• Sv. Stolica je povzdignila apotolsko administraturo v Su botici v redno škofijo. —fš.

• Letošnja Lambert Konferenca anglikanske cerkve je obnovila nekdanji red diakonata kot končnega reda ter obenem izjavila, da imajo diakonise isti položaj kot diakoni. Izrekla se je tudi, da teološki razlogi za ali

V počitnicah - kam?
(nadaljevanje slik s 1. strani)

Veliki angleško slovenski slovar

Pri Državni založbi Slovenije je izšel velik angleško-slovenski slovar, ki so ga sestavili Anton Grad, Ružena Škerlj in Nada Vitorovič. Novi slovar prekaša vse prejšnje, saj ima 1120 strani večjega formata. Slovar ima mnogo rekel (idiomov) ter prinaša izraze iz sodobnega življenja z vseh področij. Koristil bo vsem pri študiju ali v poklicu. Upajmo, da bomo Slovenci končno dobili še razne obsežne strokovne angleško-slovenske slovarje kot za gospodarstvo, medicino, pravo, in druga področja — kot imajo to že Srbi in Hrvatje.

Deset največjih mest v Sloveniji

Ljubljana ima 200.000 prebivalcev
Po najnovejših podatkih je zdaj Maribor največja občina v Sloveniji, saj ima 168.500 prebivalcev; sledijo občina Ptuj, ki ima blizu 66.000 prebivalcev, Murska Sobota 64.000, Ljubljana Vič-Rudnik 60.100, Celje 57.000, Ljubljana Šiška 56.600, Kranj 53 tisoč 070, Nova Gorica 48.500, Novo mesto 48.300, Ljubljana Center 42.800, Ljubljana Moste-Polje 41.200, Ljubljana Bežigrad 40.200, Koper 33.600, Zalec 32.500, Smarje pri Jelsah 31.000, Slovenska Bistrica 30.300, Domžale 30.200, itd. Izmed 60 občin v Sloveniji pa so najmanjše Metlika s 7.100 prebivalci, Dravograd s 7.800 in Izola z 10.000 prebivalci.

Vseh pet ljubljanskih občin je imelo po stanju sredi lanskega leta 240.900 prebivalcev. Tu pa je šteto tudi prebivalstvo širšega območja mestnih občin. Sama Ljubljana pa šteje zdaj točno 200.000 prebivalcev, kolikor jih živi na mestnem območju.

„Mesečni statistični pregled“ navaja po stanju sredi lanskega leta število prebivalcev vseh 51 mest v Sloveniji. Med največjimi pa so naslednja mesta:

Ljubljana 199.700, Maribor 111 tisoč 900, Celje 33.600, Kranj 25 tisoč 800, Jesenice 16.700, Trbovlje 16.600, Koper 14.700, Nova Gorica 11.600, Novo mesto 11.200, Velenje 10.000.

Med mesti v Sloveniji so tudi nekatera stara mesta, ki imajo razmeroma malo prebivalcev, kakor Višnja gora s 559 prebivalci in Kostanjevica s 556 prebivalci.

Združitev vinskih podjetij v Sloveniji

Po dveh letih načrtov je prišlo do poslovnega združenja vinarne Jeruzalem-Ormož in mariborske vinarne VINAG s podjetjem Slovenija-Vino v Ljubljani. S tem je postalo to podjetje najmočnejše te vrste v Jugoslaviji. Združitev so narekovali v glavnem poslovni interesi partnerjev. Mariborski Vinag zaposluje 130 ljudi, ki imajo bogate izkušnje in tradicijo v vinski trgovini, saj prodajo vsako leto na domačem in tujem trgu okrog 1.000 vagonov vina. Vinar na Jeruzalem-Ormož, s kletjo za 450 vagonov odprtega in za 50 vagonov vina v steklenicah, pa je posredovala predvsem visokokakovostna štajerska vina. Napovedujejo večje poslovne uspehe in večje možnosti za napredek slovenskega vinogradništva.

Dr. Ciril Zebot, Fifty Years of the October Revolution: Effects of Economic Reforms on Communist Systems. Review of Social Economy, XXVI-1, str. 54-67; marec 1968. Revija družbe katoliških ekonomov je objavila predavanje dr. Zebota o ekonomskih reformah v Jugoslaviji, Češko-Slovaški in Sovjetski zvezi, ki ga je imel na letnem zborovanju duštva koncem 1. 1967 v Washingtonu. Avtor opisuje zadnje gospodarske reforme in posledice, ki jih bodo verjetno pozročile tudi na drugih področjih komunističnega sistema. —fš.

proti posvetitvi žensk za duhovnice niso prepričljivi. Dejansko je s tem odprla konferenca možnost za posvetitev žensk, kar so sprejeli doslej samo baptisti in prezbitrijanci. —fš.

Algonquin park — kot nekoč na severu naš urednik (na levi in urednik ukrajinskega lista pri "delu".

Pred odhodom iz Orilije smo se spet slikali.

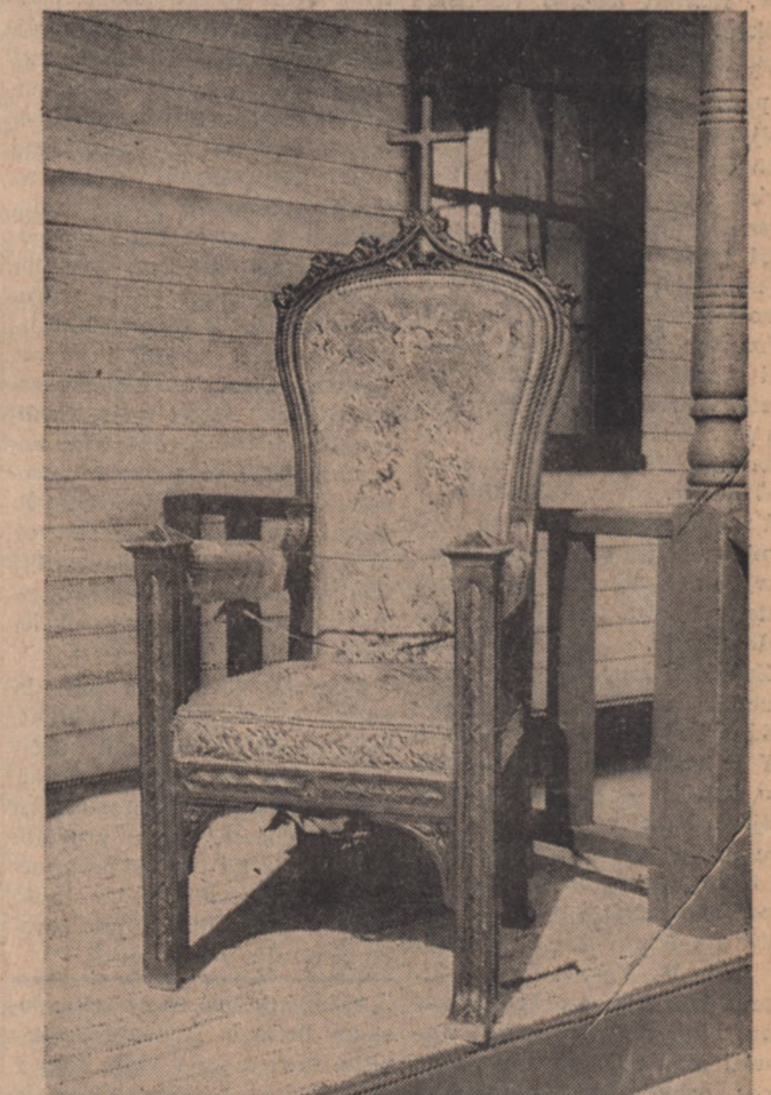
F. Gorše: kip škofa F. Barage

Lepota Algonquin Parka

V Midlandu obnavljajo "misijonsko postajo"

Skofjski stol škofa F. Barage

Darujte za slovenski zavod SLOVENICUM v Rimu!

Darujte za SLOVENSKO KAPELO v Washingtonu!